

Python

Zacznij programować!

Rob Miles

Tytuł oryginału: Begin to Code with Python

Tłumaczenie: Radosław Meryk

ISBN: 978-83-283-4654-3

Authorized translation from the English language edition, entitled: BEGIN TO CODE WITH PYTHON, First Edition, ISBN 9781509304523; by Rob Miles; published by Pearson Education, Inc., publishing as Microsoft Press. Copyright © 2018 by Pearson Education, Inc., publishing as Microsoft Press.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from Pearson Education, Inc.
Polish language edition published by HELION S.A. Copyright © 2018.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiejkolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz HELION SA dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

HELION SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE
tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
WWW: <http://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Pliki z przykładami omawianymi w książce można znaleźć pod adresem:
<ftp://ftp.helion.pl/przyklady/pytzap.zip>

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres
<http://helion.pl/user/opinie/pytzap>
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Printed in Poland.

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę

- Księgarnia internetowa
- Lubię to! » Nasza społeczność

Spis treści

Wprowadzenie	xviii
--------------------	-------

Część I Podstawy programowania

1.	Zaczynamy używać Pythona	2
	Czym jest Python?	4
	Korzenie Pythona	5
	Wersje Pythona	5
	Zbuduj miejsce do pracy z Pythonem	6
	Zdobądź narzędzia	6
	Python na komputerze z systemem Windows	7
	Uruchamianie Pythona	10
	Czego się nauczyłeś?	14
2.	Python i programowanie	16
	Co to znaczy być programistą?	18
	Programowanie a planowanie przyjęcia	18
	Programowanie a problemy	19
	Programiści a inne osoby	21
	Komputery jako procesory danych	22
	Maszyny i komputery a ludzie	22

Programy jako procesory danych	24
Python jako procesor danych	25
Dane i informacje	31
Praca z funkcjami Pythona	36
Funkcja ord	36
Funkcja chr	38
Analiza sposobu przechowywania danych za pomocą funkcji bin	39
Czego się nauczyłeś?	41

3. Struktura programów w Pythonie 44

Twój pierwszy program w Pythonie	46
Uruchamianie programów w Pythonie w środowisku IDLE	46
Pobieranie danych wyjściowych programu za pomocą funkcji print	51
Korzystanie z bibliotek Pythona	57
Biblioteka random	57
Biblioteka time	60
Komentarze w Pythonie	61
Przykłady kodu i komentarze	62
Uruchamianie Pythona z pulpitu	63
Opóźnij koniec programu	64
Korzystanie z biblioteki snaps	64
Dodawanie biblioteki pygame	65
Funkcje z biblioteki snaps	66
Czego się nauczyłeś?	70

4.	Zmienne	72
	Zmienne w Pythonie	74
	Nazwy w Pythonie	76
	Praca z tekstem	79
	Oznaczanie początku i końca ciągów znaków	81
	Znaki „ucieczki” w tekście	82
	Wczytywanie tekstu za pomocą funkcji input	84
	Praca z liczbami	87
	Konwersja ciągów znaków na liczby całkowite	87
	Liczby całkowite i rzeczywiste	89
	Liczby rzeczywiste i zmiennoprzecinkowe	90
	Konwersja ciągów znaków na wartości zmiennoprzecinkowe	95
	Wykonywanie obliczeń	96
	Konwersja pomiędzy typami float i int	98
	Wstawki pogodowe	101
	Czego się nauczyłeś?	102

5.	Podejmowanie decyzji w programach	104
	Dane typu Boolean	106
	Tworzenie zmiennych typu Boolean	106
	Wyrażenia logiczne	109
	Porównywanie wartości	111
	Operacje logiczne	115
	Konstrukcja if	119
	Zagnieżdżanie warunków if	128
	Logika programu	128
	Podejmuj decyzje, aby stworzyć aplikację	129
	Projekt interfejsu użytkownika	130
	Implementacja interfejsu użytkownika	131

Testowanie danych wprowadzanych przez użytkownika	132
Dokończenie programu	133
Funkcje wprowadzania danych z biblioteki snaps	134
Czego się nauczyłeś?	138

6. Powtarzanie działań z wykorzystaniem pętli 140

Konstrukcja while	142
Powtarzanie sekwencji instrukcji za pomocą instrukcji while	142
Obsługa nieprawidłowych danych wprowadzanych przez użytkownika	147
Wykrywanie wprowadzania nieprawidłowych liczb przy użyciu wyjątków	152
Wyjątki a czytanie liczb	154
Obsługa wielu wyjątków	156
Przerywanie pętli	157
Powrót na początek pętli za pomocą instrukcji continue	158
Licznik powtórzeń w pętli	159
Konstrukcja pętli for	162
Zegar cyfrowy z wykorzystaniem biblioteki snaps	167
Czego się nauczyłeś?	168

7. Korzystanie z funkcji w celu uproszczenia programów 170

Co tworzy funkcję?	172
Przekazywanie informacji do funkcji za pomocą parametrów	176
Zwracanie wartości z wywołań funkcji	185
Tworzenie funkcji wielokrotnego użytku	193
Funkcja do wprowadzania tekstu	193
Dodawanie pomocy do funkcji	195
Funkcja do wprowadzania liczb	197

Przekształcenie funkcji w moduł Pythona	201
Czego się nauczyłeś?	208

8. Przechowywanie kolekcji danych 210

Listy i śledzenie sprzedaży	212
Ograniczenia pojedynczych zmiennych	214
Listy w Pythonie	215
Wczytywanie elementów listy	218
Wyświetlanie listy za pomocą pętli for	219
Refaktoryzacja programów w celu użycia funkcji	221
Tworzenie funkcji-wypełniaczy	224
Utwórz menu użytkownika	225
Sortowanie bąbelkowe	227
Inicjalizacja listy danymi testowymi	228
Sortowanie listy od wartości największej do najmniejszej	228
Sortowanie listy od wartości najmniejszej do największej	234
Znajdowanie największej i najmniejszej wartości sprzedaży	235
Obliczanie całkowitej i średniej wartości sprzedaży	236
Dokończenie programu	237
Przechowywanie danych w plikach	238
Zapis do pliku	239
Zapis danych dotyczących sprzedaży	242
Czytanie z pliku	244
Odczyt danych dotyczących sprzedaży	246
Obsługa błędów dotyczących plików	247
Przechowywanie tabel danych	251
Użycie pętli do przetwarzania tabel	253
Wykorzystanie list w roli tabel podglądu	255
Krotki	257
Czego się nauczyłeś?	259

Część II Zaawansowane programowanie

9. Wykorzystanie klas do przechowywania danych 264

Prosta aplikacja do zarządzania kontaktami	266
Stwórz prototyp	267
Przechowuj dane kontaktowe na oddzielnych listach	269
Wykorzystanie klasy do przechowywania danych kontaktowych	272
Wykorzystanie klasy Contact w programie Proste kontakty	275
Edycja kontaktów	278
Zapisywanie kontaktów w pliku z wykorzystaniem biblioteki pickle	289
Ładowanie kontaktów z pliku z wykorzystaniem biblioteki pickle	292
Dodanie do aplikacji Proste kontakty operacji zapisu i ładowania danych	293
Konfiguracja egzemplarzy klas	294
Słowniki	300
Zarządzanie słownikami	302
Zwracanie słownika z funkcji	303
Wykorzystanie słownika do przechowywania kontaktów	303
Czego się nauczyłeś?	305

10. Wykorzystanie klas do tworzenia aktywnych obiektów 308

Utworzenie aplikacji Monitor czasu	310
Dodanie atrybutów danych do klasy	311
Tworzenie spójnego obiektu	312
Utworzenie atrybutów metod dla klasy	314

Dodanie sprawdzania poprawności do metod	316
Chroń atrybut danych przed uszkodzeniem	328
Metody chronione	331
Tworzenie właściwości klasy	332
Ewolucja projektu klasy	337
Zarządzanie wersjami klas	340
Metoda <code>__str__</code> klasy	346
Formatowanie ciągów znaków w Pythonie	348
Śledzenie sesji w aplikacji Monitor czasu	350
Funkcja Pythona <code>map</code>	355
Metoda <code>join</code>	361
Tworzenie muzyki z wykorzystaniem biblioteki <code>snaps</code>	363
Czego się nauczyłeś?	368

11.	Projektowanie rozwiązań bazujących na obiektach	372
	Aplikacja Modny ciuch	374
	Projektowanie danych aplikacji	376
	Projekt obiektowy	376
	Tworzenie klas nadrzędnych i potomnych	379
	Projekt danych — podsumowanie	396
	Implementacja zachowań aplikacji	405
	Obiekty jako komponenty	409
	Tworzenie komponentu FashionShop	410
	Utworzenie komponentu interfejsu użytkownika	417
	Projektowanie z wykorzystaniem klas	421
	Zbiory w Pythonie	422
	Zbiory i znaczniki	426
	Zbiory a hierarchie klas	431
	Czego się nauczyłeś?	434

12.	Aplikacje w Pythonie	438
	Funkcje zaawansowane	440
	Referencje do funkcji	440
	Używanie wyrażeń lambda	446
	Funkcje iteratora i instrukcja yield	451
	Funkcje z dowolną liczbą argumentów	457
	Moduły i pakiety	460
	Moduły w Pythonie	460
	Dodanie funkcji readme do modułu BTCInput	461
	Uruchamianie modułu jako programu	462
	Wykrywanie, czy moduł uruchomiono jako program	463
	Tworzenie pakietów w Pythonie	464
	Importowanie modułów z pakietów	466
	Testowanie programu	470
	Instrukcja assert	471
	Moduł Pythona unittest	472
	Tworzenie testów	476
	Przeglądanie dokumentacji programu	478
	Czego się nauczyłeś?	483

Część III Przydatny Python

13.	Python i graficzne interfejsy użytkownika	488
	Visual Studio Code	490
	Instalacja środowiska Visual Studio Code	490
	Instalacja rozszerzeń dla języka Python w Visual Studio Code	491
	Tworzenie folderu projektu	492
	Tworzenie pliku programu	493
	Debugowanie programu	494
	Inne edytory dla aplikacji w Pythonie	499
	Tworzenie graficznego interfejsu użytkownika za pomocą biblioteki Tkinter	499
	Tworzenie aplikacji z interfejsem GUI	506
	Projekt układu siatki	507
	Utworzenie funkcji obsługi zdarzeń	510
	Utworzenie pętli głównej	511
	Obsługa błędów w aplikacjach z graficznym interfejsem użytkownika	512
	Wyświetlanie okien informacyjnych	514
	Rysowanie na „płótnie”	518
	Zdarzenia modułu Tkinter	522
	Tworzenie programu do rysowania	523
	Wprowadzanie tekstu złożonego z wielu wierszy	526
	Grupowanie elementów ekranowych w ramach	528
	Utworzenie edytowalnego dokumentu StockItem z wykorzystaniem graficznego interfejsu użytkownika	529

	Tworzenie selektora z wykorzystaniem obiektu Listbox	537
	Aplikacja z graficznym interfejsem użytkownika	544
	Czego się nauczyłeś?	546
14.	Programy w języku Python jako klienty sieci	548
	Sieci komputerowe	550
	Wykorzystywanie sieci WWW z poziomu Pythona	562
	Czytanie strony internetowej	562
	Korzystanie z danych ze stron WWW	562
	Czego się nauczyłeś?	567
15.	Programy w Pythonie jako serwery sieciowe	570
	Tworzenie serwera WWW w Pythonie	572
	Prosty serwer bazujący na gniazdach	572
	Serwer WWW w Pythonie	577
	Serwowanie stron internetowych z plików	579
	Pobieranie informacji od użytkowników witryny WWW	584
	Hostowanie aplikacji Pythona w internecie	590
	Czego się nauczyłeś?	590
16.	Tworzenie gier za pomocą biblioteki pygame	592
	Wprowadzenie do biblioteki pygame	594
	Rysowanie ilustracji za pomocą pygame	601
	Typy plików graficznych	601
	Ładowanie ilustracji do gry	602
	Ruchome obrazy	604

Pobieranie danych od użytkownika za pomocą pygame	606
Tworzenie postaci w grze	609
Dodanie postaci gracza	614
Sterowanie postacią gracza	617
Postać krakersa	617
Dodanie wielu egzemplarzy klasy Sprite	619
Łapanie krakersów	620
Implementacja zabójczego pomidora	625
Dokończenie gry	629
Dodanie ekranu startowego	629
Zakończenie gry	634
Punktacja gry	635
Czego się nauczyłeś?	636
Skorowidz	638

2.

Python i programowanie

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Czego się nauczysz?

W tym rozdziale zaczniesz pracować z Pythonem. Jednak zanim to zrobisz, pobawimy się trochę w detektywa i spróbujemy ustalić, co sprawia, że ktoś jest programistą, i co naprawdę robi program komputerowy. Przyjrzymy się także językowi programowania Python i odkryjemy, w jaki sposób pasuje do tematyki tworzenia oprogramowania.

Co to znaczy być programistą?	18
Komputery jako procesory danych	22
Dane i informacje	31
Praca z funkcjami Pythona	36
Czego się nauczyłeś?	41

Co to znaczy być programistą?

Jeśli dotychczas jeszcze nie programowałeś, nie martw się. Programowanie to nie fizyka jądrowa. Najtrudniejszą częścią nauki programowania są początki — gdy musisz zapoznać się z mnóstwem pojęć, które mogą być mylące. Jeśli jednak uważasz, że nauka programowania wydaje się wyzwaniem, któremu nie będziesz w stanie sprostać, to zdecydowanie sugeruję, abyś odłożył te myśli na bok. Programowanie jest tak samo proste jak zorganizowanie przyjęcia urodzinowego dla grupy dzieci.

Programowanie a planowanie przyjęcia

Gdybyście organizowali przyjęcie urodzinowe dla dzieci, musielibyście zdecydować, kogo zaprosić. Trzeba by zapamiętać, kto lubi pizzę wegetariańską oraz które dzieci nie mogą siedzieć obok siebie, bo się pokłócą. Musielibyście ustalić, jakie prezenty zabierze do domu każde dziecko oraz co będzie robić na przyjęciu. Musielibyście tak zorganizować czas, aby magik nie przybył akurat wtedy, kiedy będzie podawane jedzenie. Dla ułatwienia organizacji przyjęcia można by skorzystać z list podobnych do tych, które pokazano na rysunku 2.1. Programowanie to dokładnie to samo — wszystko sprowadza się do organizacji.

LISTA GOŚCI	MENU	PROGRAM	PREZENTY DLA GOŚCI
Robert Marysia Dawid Janina Krzyś Iza Maja Zosia	Pizza Chipsy Woda sodowa Cola Sok pomarańczowy	15:00 Przyjazd 15:30 Gry Xbox 16:30 Jedzenie 17:15 Magik	Kapelusz Gwizdek (być może) Słodycze Puzzle Książka

Rysunek 2.1. Planowanie przyjęcia jest bardzo podobne do programowania. Trzeba zadbać o dobrą organizację

Jeśli potrafisz zorganizować przyjęcie, to potrafisz również napisać program. To, co się dzieje w programie, jest trochę inne, ale podstawowe zasady są takie same. Ponieważ program zawiera elementy, które tworzysz i którymi zarządzasz (w przeciwieństwie do niesfornych dzieci), masz pełną kontrolę nad tym, co się dzieje. Co więcej, kiedy już nabierzesz trochę doświadczenia w programowaniu, będziesz potrafił podejść do zadań wykonywanych w życiu w sposób bardziej usystematyzowany. Zatem odrobina doświadczenia w programowaniu może sprawić, że staniesz się lepszym organizatorem.

Większość ludzi definiuje programowanie jako „zarabianie dużych sum pieniędzy na robieniu czegoś, czego nikt nie potrafi zrozumieć”. Ja definiuję programowanie jako „ustalenie rozwiązania określonego problemu i wyrażenie go w formie, którą potrafi zrozumieć i wykonać system komputerowy”. Z powyższej definicji wynikają jedna lub dwie rzeczy:

- Zanim napiszesz program, który wykona określone działanie, musisz potrafić rozwiązać problem samodzielnie.
- Komputer musi rozumieć to, co próbujesz mu powiedzieć.

Program można porównać do przepisu kulinarnego. Jeśli nie wiesz, jak upiec ciasto, nie będziesz w stanie powiedzieć komuś, jak ma to zrobić. A jeśli osoba, z którą rozmawiasz, nie rozumie instrukcji typu „przygotuj mąkę i cukier do zmieszania”, to nadal nie będziesz w stanie wytłumaczyć jej, jak upiec ciasto.

Aby utworzyć program, musisz skorzystać z wypracowanego rozwiązania, a następnie zapisać je w prostych krokach, które komputer jest w stanie wykonać.

Programowanie a problemy

Czasami porównuję programistów do hydraulików. Hydraulik przychodzi do pracy z dużą torbą narzędzi i części zamiennych. Przygląda się problemowi przez dłuższą chwilę, otwiera torbę, wyjmując różne narzędzia i części, dopasowuje je do siebie i rozwiązuje problem. Programowanie jest bardzo podobne. Masz problem do rozwiązania i dysponujesz dużą torbą narzędzi — w tym przypadku językiem programowania. Przyglądasz się problemowi przez chwilę i zastanawiasz się, jak go rozwiązać, a następnie dopasowujesz elementy języka, aby wyeliminować problem. Sztuka programowania polega na ustaleniu tych elementów, które trzeba wyjąć z torby narzędzi po to, by rozwiązać każdą część problemu.

Interesujący składnik programowania stanowi sztuka podzielenia problemu na zbiór instrukcji, które można przekazać komputerowi. Jednak umiejętność programowania nie sprowadza się tylko do nauczania się języka. Programowanie nie jest również wyłącznie kwestią wymyślenia programu, który rozwiązuje dany problem. Podczas pisania programu trzeba wziąć pod uwagę wiele czynników i nie wszystkie one są bezpośrednio związane z konkretnym problemem. Na początek założmy, że piszemy swoje programy dla klienta. Klient ma problem i chciałby, żebyś napisał program, który go rozwiąże. Zakładamy także, że klient wie jeszcze mniej o komputerach niż my!

Początkowo nie będziemy nawet wspominać o języku programowania, typie komputera lub podobnych rzeczach. Najpierw powinniśmy się upewnić, że wiemy, czego chce klient. Ponieważ programiści chwalą się, że potrafią wymyślać rozwiązania, gdy tylko dostaną problem, natychmiast zaczynają myśleć o sposobach rozwiązania — to niemal odruchowe działanie. Niestety, wiele projektów oprogramowania nie powiodło się ze względu na to, że próbowano rozwiązywać niewłaściwy problem. Znalezienie idealnego rozwiązania problemu, który nie

jest problemem klienta, to zjawisko występujące zaskakująco często w rzeczywistym świecie. Twórcy oprogramowania po prostu nie ustalili tego, co było potrzebne lub pożądane. Zamiast tego zbudowali to, co uważali za potrzebne. Klienci założyli, że skoro programiści przestali zadawać pytania, to zaczęli tworzyć właściwe rozwiązanie. Dopiero przy ostatecznym przekazaniu programu odkryli niewygodną prawdę. Jest bardzo ważne, aby programista nie zaczynał pracy, zanim nie będzie dokładnie wiedział, co jest potrzebne.

Najgorszą rzeczą, jaką możesz od razu powiedzieć klientowi, jest zdanie „potrafię to zrobić”. Zamiast tego powinieneś najpierw zapytać: „Czy właśnie tego chce klient?”, „Czy naprawdę rozumiem, na czym polega problem?”. Zadawanie tych pytań jest czymś w rodzaju samodyscypliny. Zanim rozwiążesz problem, powinieneś się upewnić, że posiadasz dokładną definicję tego, na czym problem polega. Ta definicja powinna być zrozumiała i akceptowalna zarówno dla Ciebie, jak i klienta.

W realnym świecie taką definicję czasem nazywa się *specyfikacją funkcjonalną projektu* (ang. *functional design specification* — **FDS**). Specyfikacja FDS mówi dokładnie, czego chce klient. Podpisujesz ją zarówno Ty, jak i klient. Jeśli dostarczysz system, który zachowuje się zgodnie ze specyfikacją projektu, klient musi za niego zapłacić. Gdy już masz specyfikację projektu, możesz zacząć rozważać sposoby rozwiązania problemu.

Mógłbyś pomyśleć, że posiadanie specyfikacji nie będzie konieczne, jeśli piszesz program dla siebie, ale to nie jest prawda. Napisanie specyfikacji w jakiejś formie zmusza do myślenia o problemie na bardzo szczegółowym poziomie. Zmusza także do myślenia o tym, czego Twój system nie będzie robić. Potrzebujesz takiej przejrzystości w równym stopniu, kiedy budujesz program dla siebie, jak i wtedy, kiedy pracujesz z klientem. Specyfikacja na samym początku określa oczekiwania.

KĄCIK PROGRAMISTY

Zawsze powinna istnieć jakaś forma specyfikacji

Napisałem wiele programów za pieniądze. Nigdy nie napisałbym programu bez otrzymania wcześniej solidnej specyfikacji. Zdefiniowanie specyfikacji jest niezbędne nawet wtedy (a może zwłaszcza wtedy), gdy wykonuję pracę dla przyjaciela.

W nowoczesnych technikach wytwarzania oprogramowania klient znajduje się w centrum uwagi i na bieżąco angażuje się w proces projektowania. Takie podejście jest bardzo wygodne, ponieważ na początku prac nad projektem bardzo trudno jest uzyskać specyfikację w ostatecznej postaci. Programista nie wie zbyt wiele na temat działalności klienta, a klient nie zna ograniczeń i możliwości technologii, których można użyć do rozwiązania problemu. Dobrym pomysłem jest wykonanie serii wersji rozwiązania i omówienie każdej wersji z klientem przed przystąpieniem do opracowywania następnej. Technikę tę nazywamy *prototypowaniem*.

Takie podejście do rozwiązywania problemów sprawdza się niezależnie od wykorzystywanych języków programowania. Kwestie zapewnienia odpowiednich specyfikacji i unikania założeń są tak samo ważne, gdy próbujesz cokolwiek zorganizować — w tym również przyjęcie urodzinowe.

Programiści a inne osoby

Ustalenie, czego chce klient, to jeden z najważniejszych aspektów każdego zadania programistycznego. Jednak komunikacja z innymi ludźmi jest ważna także w wielu innych sytuacjach. Być może chcesz przekonać bogatego inwestora, że masz pomysł na następne wielkie oprogramowanie. Być może chcesz przekonać potencjalnego klienta, że dysponujesz najlepszym rozwiązaniem jego problemów.

Nie wszyscy programiści od początku są świetni w komunikacji. Jednak trzeba zapamiętać, że umiejętności komunikacyjnych można się nauczyć, tak samo jak nowego języka programowania. Stawanie się lepszym w komunikacji może oznaczać wyjście poza strefę komfortu — nikt nie lubi stać przed publicznością po raz pierwszy. Ale wystarczy trochę wprawy, aby opanować umiejętności komunikacyjne i znacznie zwiększyć swoje szanse na odegranie znaczącej roli w tym biznesie.

Skuteczna komunikacja dotyczy także dokumentów pisemnych. Umiejętność tworzenia tekstu, który inni mogą przeczytać, jest bardzo przydatna, a — tak jak wcześniej wspominałem — najlepszym sposobem na doskonalenie tych umiejętności jest praktyka. Radzę zacząć pisać blog lub dziennik. To nic, że początkowo Twój blog czyta tylko Twoja mama. Ważne, że piszesz regularnie. Jeśli piszesz o czymś, czym się interesujesz (ja — niespodzianka — piszę o programowaniu pod adresem www.robmiles.com), szybko osiągniesz postępy.

KĄCIK PROGRAMISTY

Programiści, którzy potrafią się dobrze komunikować z otoczeniem, zarabiają najwięcej pieniędzy i otrzymują najciekawszą pracę

Można nieźle zarabiać na programowaniu nawet wtedy, gdy potrafisz komunikować się tylko pojedynczymi słowami i mruczeniem — pod warunkiem, że potrafisz szybko napisać kod, który spełnia podane wymagania. Ale najciekawsze zadania trafiają do programistów, którzy potrafią się dobrze komunikować. To oni potrafią sprzedawać swoje pomysły i najlepiej rozmawiać z klientami, dzięki czemu mogą się dowiedzieć, czego chce klient.

Komputery jako procesory danych

Teraz, gdy wiemy, co robią programiści, możemy zacząć się zastanawiać, czym są komputery i co sprawia, że są tak wyjątkowe.

Maszyny i komputery a ludzie

Ludzie są rasą producentów narzędzi. Wymyślamy rzeczy, które ułatwiają nam życie, i robimy to od tysięcy lat. Zaczęliśmy od urządzeń mechanicznych, takich jak pług, dzięki któremu rolnictwo stało się bardziej wydajne, w poprzednim stuleciu przełączyliśmy się na urządzenia elektroniczne, a ostatnio na komputery.

W miarę jak komputery stały się mniejsze i tańsze, znalazły drogę do otaczających nas rzeczy. Wiele urządzeń (np. telefon komórkowy) może działać tylko dlatego, że da się zamontować w nich komputer, który jest ich centralną częścią. Musimy jednak pamiętać, co robią komputery — automatyzują operacje, które wcześniej wymagały pracy mózgu. W komputerach nie ma nic szczególnie inteligentnego. Komputer po prostu postępuje zgodnie z instrukcjami, które zostały mu przekazane.

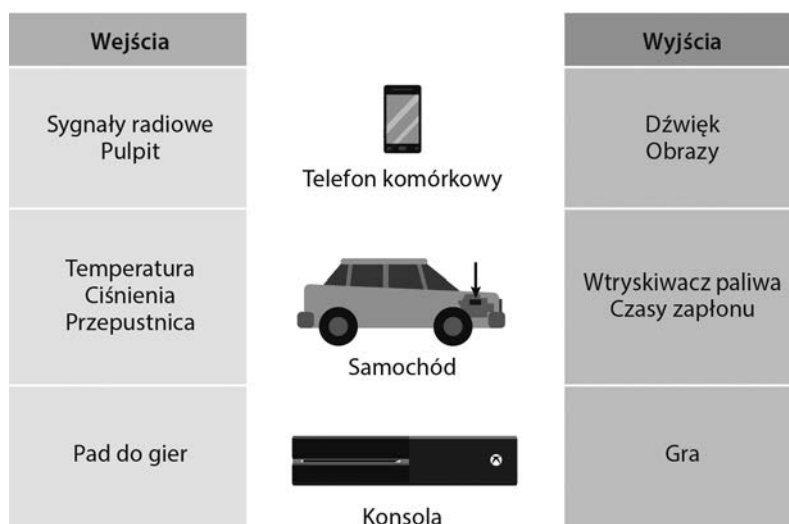
Komputer przetwarza dane w podobny sposób, w jaki maszyna do produkcji kiełbasek przetwarza mięso: coś wkłada się na jednym końcu, wykonywane jest pewne przetwarzanie i coś wychodzi z drugiej strony. Program można porównać do instrukcji, jakie trener przekazuje drużynie futbolu amerykańskiego lub piłki nożnej przed rozpoczęciem meczu. Trener może powiedzieć coś w stylu: „Jeśli będą atakować z lewej strony, to Jerzy i Krzysztof pilnują skrzydła, ale jeśli piłka będzie zagrana na środek pola, to Jerzy idzie za piłką”. Następnie, podczas gry, zespół będzie reagował na wydarzenia w sposób, który powinien pozwolić pokonać przeciwników.

Istnieje jedna ważna różnica pomiędzy programem komputerowym a sposobem, w jaki zespół może się zachowywać podczas meczu piłki nożnej. Piłkarz rozpoznaje sytuację, gdy otrzyma jakieś bezsensowne instrukcje. Na przykład gdy trener powie: „Jeśli będą atakować z lewej strony, to Jerzy śpiewa pierwszą zwrotkę hymnu narodowego, a następnie biegnie jak najszybciej w kierunku wyjścia”, to gracz zaprotestuje.

Niestety, program nie jest świadomy wrażliwości danych, które przetwarza, tak samo jak maszyna do kiełbasek nie jest świadoma tego, jakie przerabia mięso. Jeśli wrzucimy do niej rower, to maszyna spróbuje zrobić z niego kiełbaski. Jeśli prześlemy do komputera bezsensowne dane, to przetworzy je na bezsensowne wyniki. W przypadku komputerów dane są po prostu wzorcem sygnałów, które muszą zostać przetworzone w jakiś sposób, aby utworzyć inny wzorec sygnałów. Program komputerowy to sekwencja instrukcji informujących komputer, co należy zrobić z danymi wejściowymi i jaką postać powinny przyjąć dane wyjściowe.

Oto przykłady typowych aplikacji przetwarzania danych (rysunek 2.2):

- Telefon komórkowy — mikrokomputer w Twoim telefonie odbiera sygnały radiowe i przekształca je na dźwięk. Jednocześnie pobiera sygnały z mikrofonu i przekształca je na wzorce bitów, które zostaną przesłane przez radio.
- Samochód — mikrokomputer w silniku pobiera informacje z czujników informujących o aktualnych obrotach silnika, prędkości jazdy, zawartości tlenu w powietrzu, ustawieniach akceleratora itd. Wytwarza też sygnały napięciowe, które kontrolują ustawienia wtrysku paliwa, czasy dla świec zapłonowych i inne elementy optymalizujące wydajność silnika.
- Konsola do gier — komputer pobiera instrukcje z kontrolerów i wykorzystuje je do zarządzania sztucznym światem, który tworzy dla gracza.

Rysunek 2.2. Komputery w urządzeniach

Większość współczesnych umiarkowanie złożonych urządzeń zawiera komponenty do przetwarzania danych, które są wykorzystywane w celu optymalizacji ich wydajności. Niektóre z tych komponentów istnieją tylko dlatego, że możemy je wbudować w urządzenia. Rozwój internetu rzeczy wprowadza komputery do ogromnego zakresu obszarów. Ważne jest, aby myśleć o przetwarzaniu danych jako o czymś więcej niż narzędziu do obliczeń płac — obliczania i drukowania wyników (tradycyjne zastosowania komputerów). Inżynierowie oprogramowania z pewnością poświęcą mnóstwo czasu na montowanie do urządzeń komponentów przetwarzania danych, aby nimi sterować. Dzięki tym wbudowanym systemom wiele osób będzie korzystało z komputerów, nawet o tym nie wiedząc!

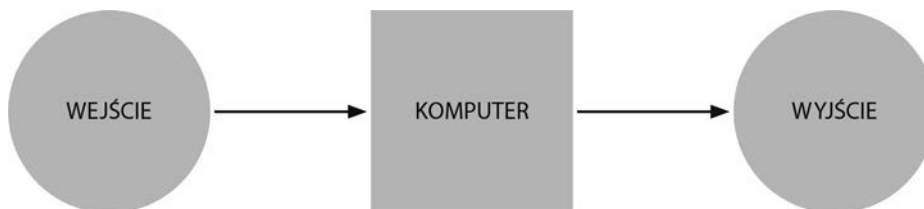
KĄCIK PROGRAMISTY

Oprogramowanie może być kwestią życia i śmierci

Pamiętaj, że pozornie nieszkodliwe programy mogą zagrażać życiu. Na przykład lekarz może używać arkusza kalkulacyjnego, który napisałeś, do ustalania dawki leków dla pacjentów. W takim przypadku defekt programu może spowodować fizyczne uszkodzenia (nie sądzę, żeby lekarze posługiwali się oprogramowaniem z błędami — ale nigdy nie wiadomo). Przeróżający opis tego, co może pójść źle, gdy programiści nie zwracają uwagi na podstawy, można znaleźć w internecie. W tym celu poszukaj frazy *Therac-25*.

Programy jako procesory danych

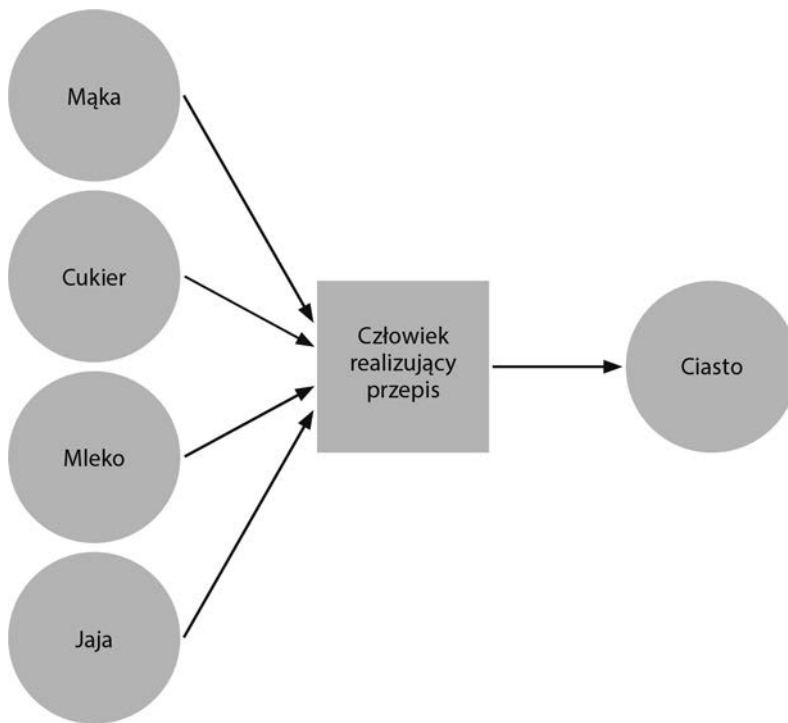
Zadania realizowane przez każdy komputer pokazano na rysunku 2.3. Do komputera trafiają dane, komputer coś z nimi robi, a następnie zwraca przetworzone dane. Format, jaki przyjmują dane, oraz to, co oznaczają dane wyjściowe, a także co robi program, zależy wyłącznie od nas.

Rysunek 2.3. Komputer jako procesor danych

Jak wspomniano wcześniej, program można porównać do przepisu kulinarnego. Zilustrowano to na rysunku 2.4.

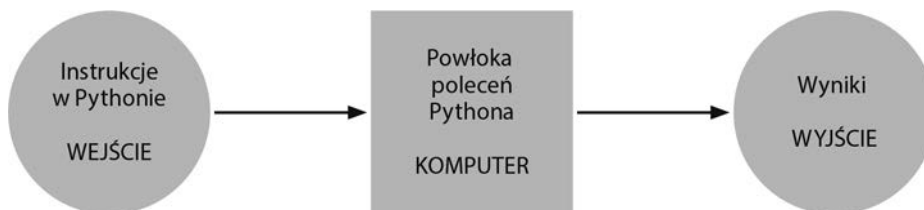
W tym przykładzie rolę komputera odgrywa kucharz, a przepis to program, który kontroluje to, co kucharz robi ze składnikami. W przepisie może występować wiele różnych składników, a program może pracować z wieloma różnymi danymi wejściowymi. Na przykład może pobierać Twój wiek i tytuł filmu, który chcesz zobaczyć, i na tej podstawie zwracać wynik określający, czy możesz obejrzeć ten film.

Rysunek 2.4. Przepisy a programy

Python jako procesor danych

Język programowania Python również można traktować jako procesor danych (rysunek 2.5). Kod napisany w Pythonie trafia do silnika Pythona, który następnie generuje jakieś wyniki.

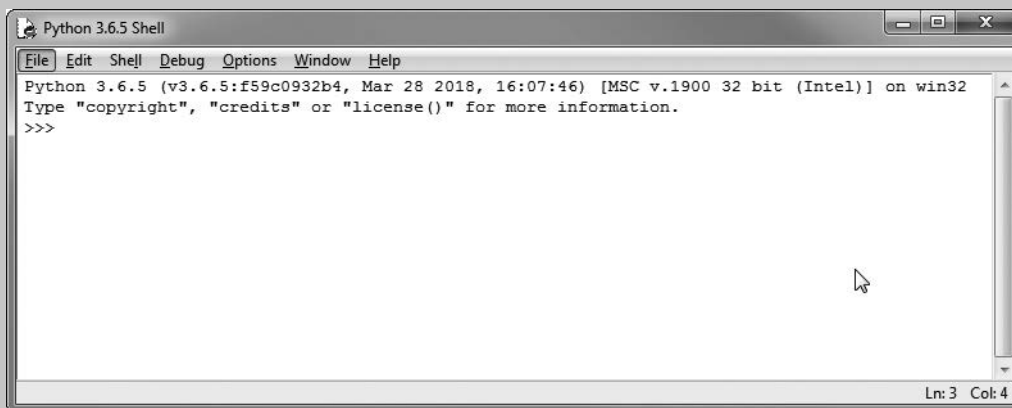
Rysunek 2.5. Python jako procesor danych

Czasami, jak już widzieliśmy, wyjście reprezentuje komunikat o błędzie (np. gdy wpisujemy `hello`). Innym razem mogą to być filozoficzne zdania opisujące naturę języka Python (jak wtedy, gdy wpisaliśmy `import this`). Spróbujmy użyć powłoki poleceń Pythona, aby dowiedzieć się więcej o tym, jak ten język działa.

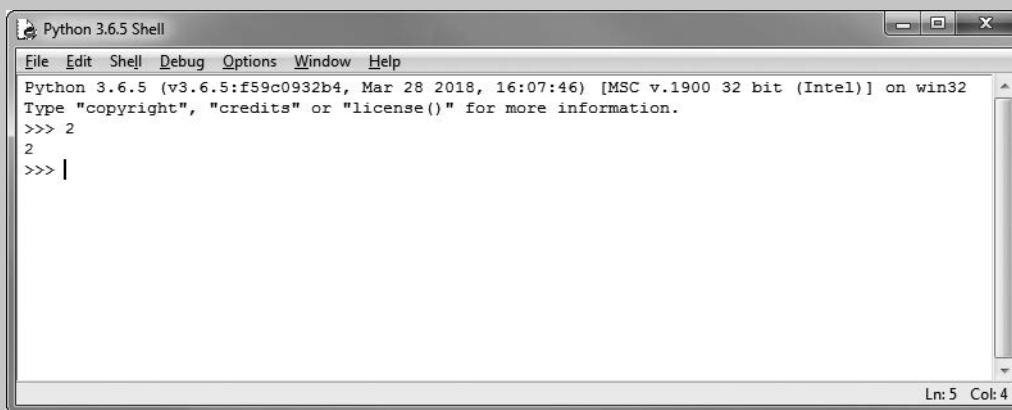

Porozmawiaj z Pythonem

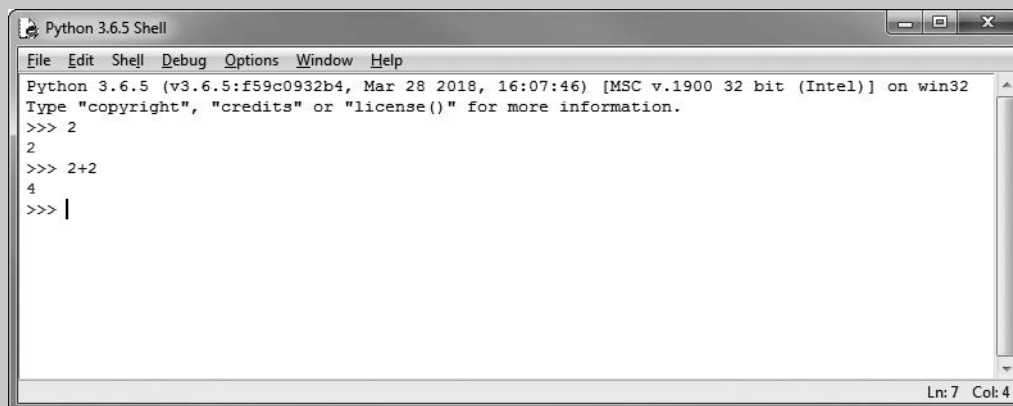
Kiedy ostatnio rozmawialiśmy z Pythonem, niewiele powiedzieliśmy. Teraz przeprowadzimy bardziej szczegółową rozmowę i zobaczymy, czego możemy się dowiedzieć o tym, jak działa ten język. Najpierw musimy użyć polecenia IDLE, aby uruchomić powłokę Pythona — tak jak to zrobiliśmy w poprzednim rozdziale:

W rozdziale 1. próbowaliśmy przywitać się z Pythonem, ale to nie skończyło się pomyślnie. Spróbujmy zatem wprowadzić do powłoki poleceń coś, o czym wiemy, że komputery rozumieją — np. liczbę. Wpisz wartość 2 i naciśnij *Enter*:

Tym razem nie wyświetli się komunikat o błędzie; wyświetli się wartość 2. Wygląda na to, że powłoka Pythona potrafi znaleźć odpowiedź i nam ją przesłać. Możemy to udowodnić, wprowadzając sumę — np. 2+2:

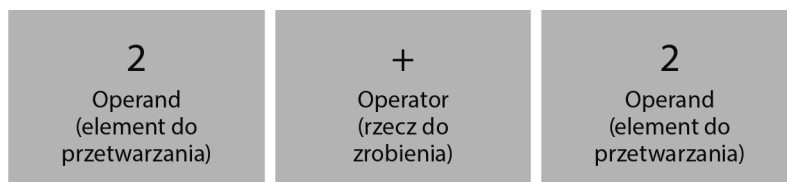
A screenshot of a Python 3.6.5 Shell window. The window has a menu bar with 'File', 'Edit', 'Shell', 'Debug', 'Options', 'Window', and 'Help'. The main text area shows the following text:

```
Python 3.6.5 (v3.6.5:f59c0932b4, Mar 28 2018, 16:07:46) [MSC v.1900 32 bit (Intel)] on win32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> 2
2
>>> 2+2
4
>>> |
```

The status bar at the bottom right indicates 'Ln: 7 Col: 4'.

Tym razem, zamiast wyświetlić echo 2+2, powłoka Pythona obliczyła wynik sumy i nam go zwróciła.

Wygląda na to, że powłoka Pythona odbiera od nas instrukcje i na tej podstawie wykonuje jakieś działania. W rzeczywistości tak właśnie się dzieje. Wewnętrznie Python jest narzędziem do obliczania wartości wyrażeń, co jest wyszukany sposób na stwierdzenie, że Python coś dla nas robi. Jeśli wprowadzisz wyrażenie w powłoce Pythona, powłoka wyświetli jego wartość jako odpowiedź. Proste wyrażenie zaprezentowano na rysunku 2.6.

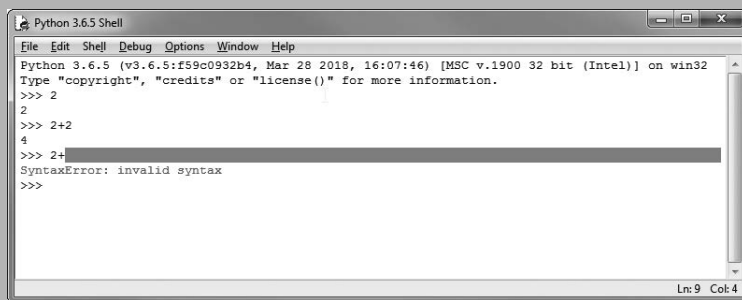
Rysunek 2.6. Anatomia prostego wyrażenia

Elementy, na których działa wyrażenie, nazywane są *operandami*. Elementy, które wykonują rzeczywistą pracę, nazywają się *operatorami*. Wyrażenie 2+2 zawiera dwa operandy (dwie liczby 2) i jeden operator (plus). Kiedy wprowadzisz wyrażenie do powłoki Pythona, zidentyfikuje ona operatory i operandy, a następnie obliczy działanie i da odpowiedź.

Błędne wyrażenia

Wcześniej zobaczyliśmy, co może się stać, jeśli wpiszymy w powłoce coś, czego Python nie rozumie. Wyświetli się komunikat o błędzie. To samo się stanie, jeśli przekażesz Pythonowi nieprawidłowe wyrażenie.


```
Python 3.6.5 Shell
File Edit Shell Debug Options Window Help
Python 3.6.5 (v3.6.5:f59c0932b4, Mar 28 2018, 16:07:46) [MSC v.1900 32 bit (Intel)] on win32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> 2
2
>>> 2+2
4
>>> 2+
SyntaxError: invalid syntax
>>>
```

Programista wprowadził wyrażenie `2+`. To wyrażenie nie jest poprawne, więc powłoka Pythona wyświetliła czerwony pasek i czerwony komunikat o błędzie.

Python bardzo dobrze się sprawdza w obliczaniu wartości wyrażeń. Jeśli chcesz, możesz używać Pythona zamiast kalkulatora. Wyrażenia są obliczane w taki sam sposób, w jaki wykonałby je matematyk. Python uwzględnia kolejność działań — np. wykonuje mnożenie przed dodawaniem i przestrzega nawiasów.

Aby zbadać wyrażenia, możemy skorzystać z powłoki Pythona w celu przeprowadzenia kilku eksperymentów. Od tej chwili, zamiast pokazywania zrzutów ekranu powłoki Pythona, będę zamieszczał same wyniki, które wyświetlają się w środowisku IDLE. Zatem trzy poprzednie polecenia Pythona, które wydaliśmy, wyglądałyby tak:

```
>>> 2
2
>>> 2+2
4
>>> 2+
SyntaxError: invalid syntax
```

Wprowadzany tekst jest wyświetlany na czarno, dane wyjściowe z Pythona są wyświetlane na niebiesko, a monity poleceń wyświetlają się w kolorze brązowym. Błędy wyświetlają się na czerwono.

Wyrażenia w Pythonie

Od czasu do czasu w książce pojawiają się sekcje „ANALIZA KODU”, zawierające pytania na temat kodu, który właśnie zaprezentowaliśmy. Zanim przeczytasz odpowiedź, możesz spróbować odpowiedzieć na te pytania samodzielnie.

Pytanie: Jak sądzisz, co by się stało, gdybyś spróbował obliczyć wartość wyrażenia $2+3*4$?

Odpowiedź: Operator `*` (gwiazdka) oznacza mnożenie. Python używa gwiazdki zamiast znaku $\times$ (symbolu mnożenia) stosowanego w matematyce. W matematyce zawsze wykonujemy operacje o wyższym priorytecie, takie jak mnożenie i dzielenie, przed dodawaniem, więc spodziewam się, że powyższe wyrażenie wyświetli wartość 14. Wyraz $3*4$ zostanie obliczony najpierw, co daje wynik 12, a do niego zostanie dodana wartość 2. Jeśli spróbujesz tego w środowisku IDLE, powinieneś zobaczyć to, czego oczekiwałeś:

```
>>> 2+3*4
14
```

Pytanie: Jak sądzisz, co by się stało, gdybyś spróbował obliczyć wartość wyrażenia $(2+3)*4$?

Odpowiedź: Nawiasy obejmują obliczenia, które należy wykonać najpierw, więc w powyższym wyrażeniu spodziewam się, że obliczona zostanie wartość 5 ($2 + 3$), a następnie ta wartość zostanie pomnożona przez 4, co da wynik 20.

```
>>> (2+3)*4
20
```

Pytanie: Jak sądzisz, co by się stało, gdybyś spróbował obliczyć wartość wyrażenia $(2+3*4$?

Odpowiedź: To dość ciekawy przypadek. Powinieneś go wypróbować w powłoce Pythona. W odpowiedzi na wprowadzenie tego wyrażenia Python powie: „Wyrażenie, które próbuję obliczyć, jest niekompletne. Potrzebuję nawiasu zamykającego”. Tak więc powłoka Pythona czeka na więcej informacji od Ciebie. Jeśli wpiszesz nawias zamykający, który uzupełni wyrażenie, powłoka Pythona obliczy wartość i wyświetli wynik. Możesz nawet wprowadzić w drugim wierszu następne komponenty wyrażenia.

```
>>> (2+3*4
)
14
```

Pytanie: Jak sądzisz, co by się stało, gdybyś spróbował obliczyć wartość wyrażenia $2+3*4$?

Odpowiedź: Jeśli powłoka Pythona zauważy nawias zamykający przed otwierającym, natychmiast zorientuje się, że coś jest nie tak, i wyświetli komunikat o błędzie.

```
>>> )2+3*4
SyntaxError: invalid syntax
```

Zwróćmy uwagę, że powłoka poleceń próbuje pomóc Ci ustalić, gdzie znajduje się błąd, podświetlając niepoprawny znak.

Python jako język skryptowy

Możemy używać powłoki Pythona do prowadzenia konwersacji takich jak pokazana powyżej, ponieważ Python jest „skryptowym” językiem programowania. Powłokę Pythona można porównać do rodzaju robota wykonującego polecenia Pythona, które do niej wprowadzimy. Innymi słowy: mówimy powłoce poleceń, co chcemy, żeby zrobił program za pomocą języka Python. Jeśli instrukcje nie mają sensu dla „robota”, powłoka mówi nam, że nie potrafi ich zrozumieć (zwykle wyświetla je na czerwono).

Proces czytania programu, a następnie działania zgodnie z zawartymi w nim instrukcjami nazywamy *interpretacją* programu. Aktorzy zarabiają na życie, interpretując tekst sztuki; komputery rozwiązują dla nas problemy, interpretując instrukcje programów.

KĄCIK PROGRAMISTY

Nie wszystkie języki programowania działają tak jak Python

Nie wszystkie języki programowania są językami skryptowymi, które interpretują programy w taki sam sposób jak Python. Czasami instrukcje programu są konwertowane na instrukcje bardzo niskiego poziomu, które rozumie wyłącznie Twój komputer. Ten proces nazywa się kompilacją, a program wykonujący tę konwersję nazywa się kompilatorem. Skompilowane instrukcje można następnie załadować do komputera w celu ich uruchomienia. W wyniku zastosowania tej techniki powstają programy, które działają bardzo szybko, ponieważ w czasie wykonywania skompilowanych instrukcji niskiego poziomu komputer nie musi ustalać, co oznaczają instrukcje. Musi je tylko wykonywać.

Można by pomyśleć, że w związku z tym Python jest „powolnym” językiem programowania, ponieważ za każdym razem gdy działa program w Pythonie, „aktor-robot” zanim wykona jakieś polecenie, musi ustalić jego znaczenie. To jednak nie stanowi problemu, ponieważ współczesne komputery pracują bardzo szybko, a Python używa pewnych sprytnych sztuczek w celu kompilacji programu podczas jego uruchamiania.

Dane i informacje

Teraz, gdy wiemy, że komputery są maszynami przetwarzającymi dane, i rozumiemy, że programy mówią komputerom, co zrobić z danymi, zagłębimy się nieco w naturę danych i informacji. Ludzie używają słów „dane” i „informacje” zamiennie. Ważne jest jednak rozróżnienie pomiędzy nimi, ponieważ sposób, w jaki komputery i ludzie interpretują dane, jest zupełnie inny. Spójrzmy na rysunek 2.7, na którym pokazano różnicę.

Rysunek 2.7. Dane i informacje

Dwie części rysunku 2.7 zawierają te same dane, z tym że obraz po lewej stronie bardziej przypomina to, w jaki sposób są przechowywane dokumenty w komputerze. Do reprezentowania każdej litery i spacji w tekście komputer używa wartości liczbowej. Jeśli przeanalizujemy te liczby, możemy odczytać znaczenie każdej z nich — zaczynając od liczby 87, która reprezentuje wielką literę W (początek słowa *When*, od którego zaczyna się pierwszy akapit w dokumencie po prawej).

Ze względu na sposób przechowywania danych przez komputery w mapowaniu liczb na litery bierze udział jeszcze jedna warstwa. Każda liczba jest pamiętana przez komputer jako unikatowy wzorec sygnałów włączenia i wyłączenia (jedynek i zer). W informatyce każda **1** lub **0** to tzw. **bit** (doskonały opis działania komputerów na tym poziomie oraz wyjaśnienie, jak działanie to tworzy podstawę dla kodowania, można znaleźć w książce Charlesa Petzolda *Code: The Hidden Language of Computer Hardware and Software*). Wartość 87, o której wiemy, że oznacza wielką literę W, ma następującą postać:

1010111

Jest to *binarna* reprezentacja wartości. Dokładny opis konwersji wartości binarnej na liczbę dziesiętną wykracza poza ramy tej książki (poza tym zrobił to Charles Petzold!), ale powyższy wzorec można rozwickłać następująco: „87 to 1 plus 2 plus 4 plus 16 plus 64”.

Każdy z bitów wzorca informuje sprzęt komputerowy o tym, czy w wartości występuje określona potęga liczby 2. Nie przejmuj się zbytnio, jeśli nie do końca to rozumiesz. Zapamiętaj jednak, że dane dla komputerów są zbiorem przechowywanych i przetwarzanych jedynek i zer. Tym właśnie są dane.

Z kolei *informacje* to interpretacja danych przez ludzi, w wyniku czego nabierają one znaczenia. Ściśle rzecz biorąc, komputery przetwarzają dane, a ludzie wykorzystują informacje.

Na przykład komputer może przechowywać w pamięci następujący wzorec bitowy:

```
11111111 11111111 11111111 00000000
```

Można to zinterpretować jako: „Masz 256 zł debetu w banku” lub „Jesteś 256 m pod powierzchnią ziemi”, lub „Ośiem z trzydziestu dwóch wyłączników światła jest wyłączonych”. Konwersja danych na informacje zwykle odbywa się w chwili, gdy człowiek czyta wyjście programu.

Podkreślam to po to, aby czytelnik zapamiętał, że komputer nie „wie”, co znaczą dane, które przetwarza. Dla komputerów dane są tylko wzorcami bitów, to użytkownik nadaje im sens. Pamiętaj o tym, gdy otrzymasz wyciąg z konta, który mówi, że masz 8 388 608 PLN na swoim koncie, kiedy naprawdę masz tylko 83 PLN.

Przetwarzanie danych w Pythonie

Teraz wiemy, że Python jest procesorem danych. Skrypt napisany w Pythonie jest interpretowany przez system Pythona, który następnie generuje pewne dane wyjściowe. Wiemy również, że wewnątrz komputera, na którym działa program w Pythonie, wartości danych są reprezentowane przez wzorce bitów (jedenki i zera).

ZRÓB TO SAM

Praca z tekstem w Pythonie

Spróbujmy powiedzieć „cześć” Pythonowi w taki sposób, żeby to zrozumiał. Wróć do powłoki Pythona w środowisku IDLE i wpisz słowo 'witaj'. Tym razem jednak ujmij to słowo w apostrofy:

```
>>> 'witaj'
'witaj'
```

Teraz nie wyświetli się żaden komunikat o błędzie. Python powtórzy tekst, który wprowadziłeś. Jeśli porównasz to z zachowaniem, które obserwowaliśmy po wprowadzeniu liczby, zauważysz, że w rzeczywistości Python zrobił to samo. Poprzednio wprowadziliśmy wartość 2, a Python powtórzył 2. Gdy wprowadziliśmy wartość tekstową, Python powtórzył ten tekst. Następną rzeczą, którą próbowaliśmy zrobić z liczbami, było ich dodawanie. Spróbujmy to zrobić dla ciągów tekstowych:

```
>>> 'witaj' + ' świecie'
'witaj świecie'
```

Fajnie. Python zachowuje się dokładnie tak, jak tego oczekujemy. Wiemy, że gdy prześlemy Pythonowi sumę do obliczenia, to obliczy jej wynik, a następnie go nam zwróci. Skorzystaliśmy z tego, aby dodać 2 do 2. Teraz odkryliśmy, że możemy użyć tej samej procedury, aby dodać słowo „witaj” do słowa „świecie”. Zwróćmy jednak uwagę, że sprytnie umieściliśmy spację przed słowem „świecie”. W przeciwnym razie program wyświetliłby „witajświecie”.

Wewnątrz Pythona także dzieje się coś sprytnego, ponieważ sposób działania operacji + (dodawanie) jest poprawny zarówno dla liczb, jak i ciągów znaków. Jeśli poprosimy Pythona o dodanie dwóch liczb, zwróci nam sumę. Jeśli poprosimy go o dodanie dwóch ciągów znaków, zwróci jeden ciąg dołączony na końcu drugiego.

ANALIZA KODU

Łamanie reguł Pythona

Pytanie: Jak sądzisz, co by się stało, gdybyś pominął końcowy apostrof w napisanym ciągu znaków?

Odpowiedź: Z naszych eksperymentów z nawiasami można by się spodziewać, że Python będzie cierpliwie czekał na następny wiersz, gdzie będziesz mógł wpisać resztę ciągu znaków. Niestety, tak się nie stanie.

```
>>> 'witaj
SyntaxError: EOL while scanning string literal
```

Literał tekstowy (ang. *string literal*) to ciąg tekstu, który „literalnie” znajduje się w tekście. Litera EOL są skrótem od *End Of Line*, co oznacza „koniec wiersza”. Powłoka Pythona mówi, że nie podoba jej się, jeśli ciągi znaków nie mają zakończenia. Python traktuje poszczególne operandy (liczby i ciągi znaków) jako konstrukcje, które nie mogą obejmować wielu wierszy. Nie ma nic złego w tworzeniu wyrażenia tekstowego, które obejmuje kilka wierszy (możesz tego spróbować), ale Python nie pozwala, aby operandy tego wyrażenia obejmowały wiele wierszy.

Pytanie: Jak sądzisz, co by się stało, gdybyś spróbował odjąć jeden ciąg od drugiego?

Odpowiedź: Python jest wystarczająco sprytny, żeby wiedzieć, że chociaż rozsądnie jest używać operacji – (odejmowanie), która oznacza „odejmowanie jednej liczby całkowitej od innej” (możesz tego spróbować, jeśli chcesz), to nie jest rozsądne, aby program próbował odejmować jeden ciąg znaków od innego.

```
>>> 'witaj' - ' świecie'
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#11>", line 1, in <module>
    'witaj' - ' świecie'
TypeError: unsupported operand type(s) for -: 'str' and 'str'
```

Python podaje nam szczegóły tego, co poszło nie tak, ale zamiast powiedzieć: „Odejmowanie od siebie ciągów znaków jest głupie”, wyświetla opis, który jest znacznie trudniejszy do zrozumienia. Aby to zrozumieć, musisz wiedzieć, że słowo „operand” oznacza „coś, co jest przetwarzane przez operator”. W tym przypadku operatorem jest – (minus), a operandy są dwoma łańcuchami (*witaj* i *świecie*). Python mówi nam, że nie można umieścić operatora minus pomiędzy dwoma ciągami znaków.

Pytanie: Jak sądzisz, co by się stało, gdybyś spróbował dodać liczbę do ciągu znaków?

Odpowiedź: Dodanie liczby do ciągu znaków jest tak samo głupie jak odjęcie jednego ciągu znaków od innego, więc możesz oczekiwać, że Python wyświetli komunikat o błędzie. Ale możesz również oczekiwać, że ten komunikat będzie trudny do zrozumienia:

```
>>> 'witaj' + 2
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#14>", line 1, in <module>
    'witaj' + 2
TypeError: must be str, not int
```

Mam nadzieję, że tym razem komunikat o błędzie jest nieco bardziej jasny. Python mówi, że coś „musi być ciągiem znaków, a nie liczbą całkowitą” (choć nie jest zbyt pomocny, ponieważ nie mówi Ci, który z operandów jest nieprawidłowy).

Gdybyśmy naprawdę chcieli umieścić cyfrę 2 na końcu słowa „witaj”, moglibyśmy to zrobić, ujmując cyfrę w apostrofach:

```
>>> 'witaj' + '2'
'witaj2'
>>>
```

Pytanie: Jak sądzisz, co by się stało, gdybyś spróbował pomnożyć ciąg znaków przez liczbę?

Odpowiedź: To działa. Ciąg znaków zostanie powtórzony podaną liczbę razy:

```
>>> 'witaj' * 3  
'witajwitajwitaj'
```

Python, kiedy tylko będzie mógł, spróbuje zrobić coś sensownego. To wyrażenie nadal będzie działać, jeśli kolejność operandów zostanie odwrócona. Python spróbuje również zrobić coś sensownego, jeśli spróbujesz pomnożyć ciąg znaków przez zero lub liczbę ujemną.

Tekst i liczby jako typy danych

Jeśli przyjrzyj się uważnie wynikom powyższych instrukcji, zauważysz, że kiedy Python ocenia wartość wyrażenia numerycznego (które w wyniku daje liczbę), zwraca tylko cyfry, ale jeśli ocenia wartość ciągu znaków, zwraca tekst zamknięty w apostrofach. Dzieje się tak dlatego, ponieważ Python przestrzega zasad dotyczących sposobu prezentowania różnych rodzajów danych.

Python wymusza ścisłą separację danych liczbowych (wartość 2) i tekstowych (ciąg witaj). Sposób przechowywania wartości i efekt wykonywania na nich operacji jest inny dla każdego typu danych nawet wtedy, kiedy operacja zapewnia ten sam operator dla każdego typu. Możemy użyć operatora + do dodawania zarówno liczb, jak i ciągów tekstowych, a Python zadba o realizację właściwej operacji dzięki ustaleniu kontekstu działania. Jeśli zauważy operator + pomiędzy dwiema liczbami, użyje liczbowej wersji operatora +. Jeśli zauważy operator + pomiędzy dwoma ciągami znaków, użyje tekstowej wersji operatora +.

Ludzie postępują tak samo. Mówimy o myciu twarzy, myciu naczyń lub myciu samochodu i chociaż działanie jest zasadniczo takie samo (coś myjemy), to faktycznie wykonywana czynność jest w każdym przypadku inna. Można sobie wyobrazić, że w języku mogłyby istnieć inne słowa oznaczające mycie, z których jedno oznaczałoby „mycie samochodu”, ale w języku mówionym nie zawsze tak jest. Jeśli po prostu używamy słowa „myć”, to czytelnik musi użyć możliwości mózgu i własnego doświadczenia, aby ustalić, co się dzieje. Oczywiście praca mózgu i doświadczenie nie są czymś, co komputer posiada w nadmiarze, więc kiedy piszemy program, musimy być konsekwentni co do sposobu wyrażania tego, czego chcemy. Takie postępowanie wymusza projekt Pythona (a także innych języków programowania).

Praca z funkcjami Pythona

Teraz, gdy wiemy coś o tym, jak Python przetwarza tekst i liczby, możemy zacząć się zastanawiać, w jaki sposób elementy tekstowe są reprezentowane za pomocą liczb, a mówiąc dokładniej: wzorców bitów. Aby to zrobić, skorzystamy z samego Pythona w celu zbadania, w jaki sposób przechowuje on wartości. Użyjemy do tego celu pewnych funkcji wbudowanych w Pythona.

Funkcja to zachowanie identyfikowane przez odrębną nazwę. Gdybyś pisał scenariusz do zagrania przez aktora, mógłbyś uwzględnić wskazówki dotyczące jego zachowania na scenie, np.: „przejdź w lewo”, „wyjrzyj przez okno” lub — mój faworyt — „biegnij tak, jakby ścigał cię niedźwiedź”. Te wskazówki inicjują działania, które aktor wykona podczas gry na scenie. Można je potraktować jako „funkcje”, które aktor potrafi zrealizować. Python przypomina aktora. Wie, jak wykonać zbiór wbudowanych funkcji. Niektóre z tych funkcji wykorzystamy do zbadania sposobu, w jaki w komputerze jest reprezentowany tekst.

KĄCIK PROGRAMISTY

Funkcje są ważną częścią każdego języka programowania

Dużą część nauki języka programowania stanowi poznawanie funkcji, które ten język dostarcza. W następnych kilku rozdziałach zapoznamy się z kilkoma funkcjami, a następnie zaczniemy pisać także własne funkcje.

Każda funkcja w Pythonie ma odrębną nazwę i można do niej przekazać dane do przetwarzania. Pod tym względem funkcję można porównać do niewielkiego procesora danych. Funkcja pobiera dane wejściowe i generuje wynik.

Funkcja ord

Jedno z działań, które Python potrafi wykonać, nosi nazwę *ord*. Nazwa jest skrótem od *ordinal value*, czyli „wartość porządkowa”. Jeśli poszukasz znaczenia słowa „porządkowy”, znajdziesz bardzo mylący opis (przynajmniej ten, który ja znalazłem, był mylący). W tym kontekście oznacza to „podaj mi wartość, która reprezentuje ten znak w sekwencji możliwych kodów znaków”. Lub, w krótszej formie, „podaj mi liczbę reprezentującą ten znak”.

Funkcję wywołujemy przez podanie jej nazwy, a następnie, w nawiasach, danych, na których funkcja działa. Anatomie wywołania funkcji *ord* pokazano na rysunku 2.8. Nazwa programistyczna dla „danych, na których funkcja działa” to argumenty.

Rysunek 2.8. Anatomia wywołania funkcji

ZRÓB TO SAM

Badanie reprezentacji tekstowej za pomocą funkcji ord

Spróbujmy wykorzystać funkcję `ord`, aby zbadać, w jaki sposób wewnątrz komputera jest przechowywany tekst. Możemy zacząć od znalezienia liczby używanej do reprezentowania określonego znaku. Możemy przekazać do funkcji `ord` ciąg znaków zawierający pojedynczą literę `W` i zobaczyć, jaką zwróci nam liczbę. Wprowadź w powłoce Pythona w środowisku IDLE poniższe polecenie i sprawdź zwrócony wynik.

```
>>> ord('W')
87
```

Dokładnie taką wartość widzieliśmy powyżej na rysunku 2.8. Litera `W` w pierwszym słowie Deklaracji Niepodległości była reprezentowana przez liczbę 87.

Podczas wpisywania wyrażeń w Pythonie trzeba jednak zachować ostrożność. Litera `W`, która nas interesuje, musi być częścią ciągu znaków, dlatego trzeba ją ująć w apostrofy. Jeśli pominiemy apostrofy, system Python pomyśli, że pytamy o coś, co ma nazwę `W`, i odpowie nam, że nic o tym nie wie.

```
>>> ord(W)
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#2>", line 1, in <module>
    ord(W)
NameError: name 'W' is not defined
```

W programach w języku Python nie będziemy zbyt często korzystać z funkcji `ord`. Funkcja ta dostarcza jednak bardzo przydatnego okna, przez które można spojrzeć, by zobaczyć, w jaki sposób są przetwarzane wartości w kodzie Pythona.

Funkcja chr

Funkcję `ord` uzupełnia funkcja Pythona o nazwie `chr`. Ta funkcja pobiera liczbowy kod znaku i zwraca znak reprezentowany przez ten kod.

ZRÓB TO SAM

Konwersja liczb na tekst za pomocą funkcji `chr`

Nie ma absolutnie żadnych nagród za odgadnięcie, co zwróci funkcja `chr`, jeśli przekazemy do niej kod 87, ale trzeba tego spróbować.

```
>>> chr(87)
'w'
```

Liczby reprezentujące znaki są ułożone w rozsądny sposób, ponieważ jeśli spróbujemy wyświetlić znak odpowiadający kodowi 88, to otrzymamy dokładnie to, czego można oczekiwać:

```
>>> chr(88)
'x'
```

W świecie komputerów konkretne kody konkretnych znaków są mapowane zgodnie z międzynarodowymi standardami. Piszę programy komputerowe od bardzo dawna i dzięki temu doświadczeniu wiem, że wielką literę A reprezentuje kod 65, a spację (która jest bardzo ważna, ponieważ pozwala na wstawianie odstępów pomiędzy słowami) reprezentuje kod 32. Zwykle jednak nie ma potrzeby uczenia się tych liczb na pamięć, ponieważ o wyświetlanie tekstu dba Python i system operacyjny, w którym Python działa (odkryłem również, że znajomość tych liczb nie pomaga mi imponować innym na przyjęciach).

Analiza sposobu przechowywania danych za pomocą funkcji `bin`

Pamięć komputera można traktować jako ogromną przestrzeń małych pudełek, z których każde ma unikatowy liczbowy adres. Każda lokalizacja w pamięci zawiera 8 pojedynczych bitów, które mogą być włączone lub wyłączone (tak jak widzieliśmy wcześniej). Taką lokalizację w pamięci nazywa się bajtem. Kiedy chwalicie się komputerem, który ma „16 gigabajtów pamięci”, naprawdę mówicie, że komputer zawiera 16 mld pojedynczych lokalizacji, z których każda ma rozmiar bajta.

W pojedynczym bajcie nie da się przechowywać dużego zakresu wartości, zatem można ze sobą pogrupować kilka bajtów, by przechowywać w nich większe liczby. W dalszej części tej książki zobaczymy, jak to działa, i opowiemy o rodzajach wartości, które może przechowywać Python. Na razie przyjrzymy się jedynie wzorcom bitów używanych do przechowywania tych wartości.

Wbudowana w Pythona funkcja `bin` pobiera liczbę i zwraca ciąg bitów reprezentujących wartość tej liczby.

ZRÓB TO SAM

Odkryj reprezentację binarną

Funkcję `bin` możemy wykorzystać do sprawdzenia sposobu przechowywania danych w komputerze.

```
>>> bin(87)
'0b1010111'
```

Funkcja `bin` zwraca ciąg znaków odpowiadający binarnej reprezentacji tej liczby. Zwróćmy uwagę, że jest to ciąg złożony z zer i jedynek. Ciąg jest poprzedzony prefiksem `0b`, który informuje użytkownika, że to jest binarna reprezentacja liczby.

Budowanie liczb binarnych

Funkcja `bin` nie jest zbyt często stosowana w programach w Pythonie (chyba że klient poprosi Cię o napisanie programu wyświetlającego wartości binarne), ale można jej użyć do zbadania sposobu zapisywania liczb przechowywanych w komputerze. Warto zapamiętać, że wewnątrz sprzętu komputerowego wszystkie dane są przetwarzane jako wysokie lub niskie napięcia reprezentujące określony sygnał. Możemy zinterpretować je jako 0 (brak napięcia) i 1 (jakieś napięcie).

Pytanie: Jak wygląda binarna wartość 0?

Odpowiedź: Można to ustalić za pomocą funkcji `bin`.

```
>>> bin(0)
'0b0'
```

Wartość 0 w formacie binarnym wygląda tak jak wszystkie inne zera.

Pytanie: Jak wygląda binarna wartość 1?

Odpowiedź: Możemy to zobaczyć, przekazując 1 do funkcji `bin`.

```
>>> bin(1)
'0b1'
```

Wartość 1 w formacie binarnym wygląda dokładnie tak jak każda inna jedynka, z którą spotkałeś się wcześniej. Dotychczas nie wydaje się, aby w wartościach binarnych było coś szczególnego.

Pytanie: Jak wygląda binarna wartość 2?

Odpowiedź: Można to ustalić, przekazując wartość 2 do funkcji `bin`.

```
>>> bin(2)
'0b10'
```

Tym razem wynik jest inny. Aby zrozumieć, co to znaczy, zacznijmy od przeanalizowania dziesiętnej liczby 10. W tej liczbie cyfra 1 mówi nam, ile dziesiątek mieści się w liczbie. Format binarny działa w ten sam sposób, z tym że cyfra 1 mówi nam, ile w liczbie mieści się dwójek. Zatem wartość 10 w systemie binarnym (dwójkowym) oznacza 2.

Pytanie: Jak myślisz, co oznacza wartość binarna 11?

Odpowiedź: Binarna wartość 11 odpowiada dziesiętnej wartości 3 (1 plus 2). Aby to sprawdzić, możemy użyć funkcji `bin`.

```
>>> bin(3)
'0b11'
```

Trzeci bit oznacza liczbę czwórek, jakie mieszczą się w liczbie, czwarty bit oznacza liczbę ósemek itd. Aby zobaczyć, jakie wzorce bitów reprezentują poszczególne liczby, możesz poeksperymentować z funkcją `bin`, a następnie sprawdzić wyniki.

Pytanie: W jaki sposób binarna wartość reprezentująca liczbę 86 różni się od binarnej wartości reprezentującej liczbę 87?

Odpowiedź: Można to ustalić, ponownie korzystając z funkcji `bin`.

```
>>> bin(86)
'0b1010110'
>>> bin(87)
'0b1010111'
```

Jeśli porównasz te dwa wzorce binarne, zauważysz, że skrajny prawy bit zmienił wartość z jeden na zero, ponieważ ten bit wskazuje, czy ta wartość binarna zawiera jedność. Każda liczba zawierająca jedynekę na skrajnym prawym bicie jest liczbą nieparzystą. Jeśli mi nie wierzysz, poeksperymentuj z kilkoma wartościami.

Czego się nauczyłeś?

W tym rozdziale dowiedziałeś się, jak faktycznie działają komputery i co to jest programowanie. Odkryłeś, że komputer postrzega cały wszechświat jako wzorce jedynek i zer reprezentujących dane, które komputer przetwarza. Komputer przeprowadza przetwarzanie danych dzięki przekształceniu jednego wzorca bitów (reprezentującego dane wejściowe) na inny wzorec bitów (reprezentujący dane wynikowe).

Kiedy ludzie zaczynają przeglądać dane wyjściowe i podejmują działania na ich podstawie, to dane stają się *informacjami*. Komputery nie są świadome znaczenia przetwarzanych przez siebie wzorców bitów, co oznacza, że mogą robić z danymi „głupie” rzeczy.

Program informuje komputer, co on ma zrobić ze wzorcami bitów. Sam komputer rozumie tylko bardzo proste instrukcje, które muszą być zapisane w specjalnych językach, zwanych

językami programowania. Python jest językiem programowania i działa jako program komputerowy w tym sensie, że pobiera instrukcje programu, a następnie przetwarza je w taki sposób, w jaki aktor wykonuje rolę.

Zadaniem programisty jest stworzenie programu jako sekwencji instrukcji opisujących zadania do wykonania. Aby umożliwić skuteczne rozwiązanie, programista musi nie tylko napisać dobry program, ale także zadbać o to, aby ten program faktycznie robił to, czego chce użytkownik. Oznacza to, że zanim programista napisze jakiegokolwiek kod, musi dobrze zrozumieć, jakie wymagania powinien spełnić ten kod. Rozmowa z ludźmi w celu ustalenia ich wymagań jest bardzo cenną umiejętnością. Niezbędną, jeśli chcesz stać się odnoszącym sukcesy programistą.

Aby lepiej zrozumieć tę treść, spróbuj przeanalizować poniższe pytania dotyczące komputerów, programów i programowania.

Czy komputer „wie”, że to głupie, aby ktoś miał wiek -20?

Nie. Jeśli chodzi o komputer, wartość wieku jest po prostu wzorcem bitów reprezentującym liczbę. Jeśli chcemy, aby komputer odrzucał ujemne reprezentacje wieku osób, powinniśmy wbudować to zrozumienie do programu.

Jeśli wyjście z programu służy do ustawiania układu wtrysku paliwa w samochodzie, to czy są to dane wyjściowe, czy informacje?

Gdy tylko coś zaczyna przetwarzać dane, stają się one informacjami. Człowiek nie robi niczego z tymi wartościami, ale powodują one zmianę obrotów silnika, co może mieć wpływ na ludzi. Sądzę więc, że to sprawia, że są to informacje wyjściowe, a nie dane.

Czy komputer jest „głupi”, ponieważ nie rozumie polskiego lub angielskiego?

Trudno napisać coś po polsku lub angielsku w taki sposób, aby było to całkowicie jednoznaczne. Duża część zawodu prawnika bazuje na precyzyjnej interpretacji znaczenia tekstów i sposobu zastosowania tego znaczenia w określonych sytuacjach. Ponieważ my, ludzie, nie możemy dojść do zgody, jak coś należy rozumieć, nie jest uczciwe nazywanie komputera głupim tylko dlatego, że także nie potrafi tego zrobić.

Jeśli nie wiem, jak rozwiązać problem, to czy mogę napisać program, który to zrobi?

Nie. Możesz napisać kilka instrukcji i sprawdzić, co się stanie, gdy spróbujesz je uruchomić, ale jest mało prawdopodobne, abyś osiągnął taki wynik, jakiego oczekujesz. Byłoby to tak, jakbyś rzucił pod ścianę pewną liczbę kół, zębatek i silnik i oczekiwał, że po „wylądowaniu” utworzą działający samochód. W rzeczywistości najlepszym sposobem napisania programu jest ode-
rwanie się od klawiatury i zastanowienie się nad tym, co program powinien robić.

Czy rozsądne jest założenie, że klient mierzy wszystko w centymetrach?

Nigdy nie jest rozsądne zakładanie czegokolwiek na temat projektu. Skuteczny programista musi dbać o to, aby wszystko to, co robi, bazowało na solidnym zrozumieniu tematu. Każde przyjęte założenie zwiększa prawdopodobieństwo niepowodzenia.

Jeśli program robi coś źle, to czy jest to moja wina, czy wina klienta?

To zależy:

- Specyfikacja prawidłowa, program nieprawidłowy — wina programisty.
- Niepoprawna specyfikacja, program poprawny — wina klienta.
- Niepoprawna specyfikacja, błędny program — wina obu stron.

Skorowidz

A

abstrakcja, 381, 437
adres
 IP, 561
 komputera, 554
 localhost, 554
 serwera, 554
 URL, 562, 579
adresowanie komunikatów, 551
AI, Artificial Intelligence, 14
aktualizacja
 ekranu, 637
 klasy, 343
analiza
 funkcji, 195
 iteracji, 356
anatomia
 adresu URL, 579
 instrukcji przypisania, 74
 konstrukcji with, 250
 operacji plasterkowania, 581
 wyrażenia, 27
 wyrażenia lambda, 446
 wywołania funkcji, 37
 wywołania funkcji bibliotecznej, 58
aplikacja, 14, 438
 do przechowywania danych, 304
 Modny ciuch, 374, 545
 Monitor czasu, 310
 Proste kontakty, 266
aplikacje
 przetwarzania danych, 23
 z interfejsem GUI, 506, 512, 544
apostrof, 33
argumenty funkcji, 53, 176, 460
 domyślne, 299
 pozycyjne, 180
 w postaci słów kluczowych, 180
ASCII, 82
asercje, 472, 475
atrybut, 289
 frame, 532

 reprezentujący wersję, 341
atrybuty
 danych, 274, 328
 metod, 314
 statyczne, 370
awaria programu, 15, 156, 483

B

badanie
 funkcji, 172, 457
 join, 362
 map, 356
 read_float_ranged, 199
instrukcji
 while, 143
 yield, 452
mechanizmu zarządzania wersjami,
 344
obiektu
 Listbox, 537
 Text, 527
operatorów porównania, 112
programów, 203
reprezentacji tekstowej, 37
sekwencji ucieczek, 83
właściwości, 334
bezpieczeństwo strony internetowej,
 591
biblioteka
 pickle, 289, 292
 pydoc, 196
 pygame, 65, 594,
 Patrz także gra
 random, 57
 snaps, 66, 69, 134, 167, 363, 601
 time, 60, 109
 Tkinter, 499
binarna reprezentacja wartości, 32
bit, 31
błędy, 28, 55
 logiczne, 77
 w kodzie właściwości, 336

breakpoint, 203
budowanie, *Patrz* tworzenie

C

ciąg znaków, 81
 formatowanie, 348
 konwersja
 na liczby całkowite, 87
 na liczby zmiennoprzecinkowe, 95
porównywanie, 126
tworzenie zbioru, 427

D

dane, 31
 kontaktowe, 269
 typu Boolean, 106
datagram, 553, 556, 561, 568
debuger, 202, 203
debugowanie, 494
 kontrolki, 497
definicja funkcji, 175
dekorator, 321
diagram klas, 422
dodanie atrybutów, 311
dodawanie, 33, 97
dokładność, 92
dokument XML, 563
dokumentacja
 programu, 478, 485
dokumenty edytowalne, 529
domyślne wartości
 parametrów, 181
dostęp
 do atrybutu danych, 330
 do plików, 249
drukarka typu
 dalekopis, 184
dziedziczenie, 382
dzielenie, 97
 całkowitoliczbowe, 94
dźwięk, 68, 623

E

edycja
artykułów magazynowych, 536
kontaktów, 278
obiektu, 535
edytowalny dokument, 529
edytowanie kontaktu, 287
egzemplarz klasy, 274
elementy
ekranowe, 503
statyczne klasy, 437
EOL, End Of Line, 33
etykiety, 501, 502

F

FDS, functional design specification, 20
filtrowanie według znaczników, 429
firewall, 560
foldery, 242
format
binarny, 40
JPEG, 67, 601
JSON, 495
PNG, 67, 601
WAV, 68
XML, 564
formatowanie
ciągów znaków, 348
typu sticky, 508
framework, *Patrz* biblioteka
funkcja, 36, 127, 172
been_clicked, 502
bin, 39, 40, 41
chr, 38
display_image, 67
display_message, 66
do wprowadzania liczb, 197
do wprowadzania tekstu, 193
eval, 86
fill, 598
find_contact, 271, 277, 280
float, 443
get_string, 134, 136
get_treasure_location, 258
getattr(), 400
greeter, 172, 173
hasattr(), 401
indent, 357
input, 51, 84–86
key_press, 526

list, 453
load_sales, 247
localtime, 109
map, 355
match_tags, 430
new_contact, 270
ord, 36, 37
play_sound, 68
print, 51, 52, 56
randint, 58
range, 163
read_float_ranged, 199
read_number, 444
read_number_proces, 443
read_text, 194, 195
readme, 461
save, 251
save_sales, 243
sleep, 60, 61
super, 387
teletype_print, 184
type, 114, 285
yield_return, 456
funkcje
biblioteki snaps, 66
definicja, 175
dodawanie pomocy, 195
dowolna liczba argumentów, 457
instrukcja return, 186
interaktywna pomoc, 182
iteratora, 451
obsługi zdarzeń, 510, 511
parametry, 176, 179
przekształcanie w moduł, 201
wielokrotnego użytku, 193
wprowadzania danych, 134
wypełniacze, 224
wywołanie, 180
zaawansowane, 440
zmiennne lokalne, 189
zwracanie słownika, 303
zwracanie wartości, 185

G

generowanie
kontaktów testowych, 453, 455
tabliczki mnożenia, 161
gniazdo, 553, 556, 572
gra
„nerwy ze stali”, 69
„osobisty timer”, 78

„większa-mniejsza”, 69
z wykorzystaniem pygame, 592
ekran startowy, 629
implementacja sztucznej
inteligencji, 625
ładowanie ilustracji, 602
łapanie krakersów, 620
mechanizmy fizyki, 626
obsługa dźwięku, 623
obsługa zdarzeń, 606
opóźnienie, 628
pętle, 608
pobieranie danych od
użytkownika, 606
postać gracza, 615
postać krakersa, 617
punktacja gry, 635
sterowanie postaciami, 617
tworzenie postaci, 609
wykrywanie kolizji, 624
wykrywanie zakończenia, 634
graficzny interfejs użytkownika, GUI,
135, 488, 499, 504, 546
grupowanie elementów
ekranowych, 528

H

hierarchia klas, 384, 395, 431, 435
hostowanie aplikacji, 590
hosty, 552
HTML, Hypertext Markup Language,
562, 568
HTTP, Hypertext Transfer
Protocol, 568, 572

I

IDE, Integrated Development
Environment, 489
IDLE, Integrated Development
Learning Environment, 10
ilustracje, 601
implementacja
menu użytkownika, 418
zachowań interfejsu
użytkownika, 420
importowanie modułów, 466
indeks, 252
indeksy krotek, 258
informacje, 31
inicjalizacja

- interfejsu użytkownika, 418
- listy, 228
- instalacja
 - biblioteki, 65
 - rozszerzeń, 491
 - Visual Studio Code, 490
- instalator Pythona, 8, 10
- instrukcja
 - assert, 471
 - break, 158, 164
 - continue, 158, 164
 - import, 57
 - print, 172
 - przypisania, 74
 - return, 186, 280
 - wypełniacz, 225
 - yield, 451–455, 484
- instrukcje warunkowe, 124
 - blok else, 125
 - if, 119, 123
 - while, 142
- interfejs użytkownika
 - implementacja, 131
 - projekt, 130
- interpretacja programu, 30
- interpreter, 498
- iteracje, 356
- iterator, 371

J

- język
 - HTML, 562
 - XML, 563
- języki skryptowe, 30

K

- kanały RSS, 563
- klasa, 264
 - BaseHttpRequestHandler, 577
 - Contact, 275, 281
 - ElementTree, 565
 - Game, 613
 - HTTPServer, 578
 - Label, 501
 - Note, 367
 - socket, 553
 - Sprite, 611, 619
 - StockItem, 402, 534
 - StockItemEditor, 531
 - StockItemSelector, 543

- WebServerHandler, 578, 579
- klasy, 421
 - aktualizowanie, 343
 - dodanie atrybutów, 311
 - elementy statyczne, 437
 - jako wartości, 466, 470
 - nadrzędne, 379
 - potomne, 379
 - przechowywanie danych kontaktowych, 272
 - przesłanianie metod, 388
 - tworzenie, 273
 - tworzenie właściwości, 332
- klienci sieci, 548, 576
- kolekcje danych, 210
- kolor
 - tekstu, 67
 - tła, 598
- komentarze, 61
- wielowierszowe, 71
- komponent, 435
 - FashionShop, 410
 - interfejsu użytkownika, 417
- komputery, 22
- komunikacja sieciowa, 550
- komunikat
 - o błędzie, 28, 30, 34, 59, 174, 325, 515
 - pomocy, 59
 - sieciowy, 552, 556
- konfigurowanie egzemplarzy klas, 294
- opcji, 495
- koniec wiersza, 33
- konsola do gier, 23
- konstrukcja
 - for, 162
 - if, 119, 123
 - if-else, 125
 - try, 154, 513
 - while, 142
 - with, 249, 250
- kontrola wersji, 293
- kontrolki, 496
- konwersja
 - ciągów znaków, 87, 95
 - liczb na tekst, 38
 - po między typami, 98
 - temperatury, 100, 515
- krotki, 257

L

- liczba argumentów, 457
- liczby, 35
 - całkowite, 87, 89
 - rzeczywiste, 89, 90
 - ujemne, 97
 - zmiennoprzecinkowe, 90, 95
- licznik
 - pętli, 254
 - powtórzeń, 159
- lista, 212, 215, 282
 - argumentów, 53
 - towarów, 416
- listy
 - inicjalizacja danymi testowymi, 228
 - jako tabele podglądu, 255
 - przechowywanie danych, 269
 - przechowywanie sesji, 353
 - przetwarzanie w pętli, 230
 - sortowanie, 228, 234
 - tworzenie, 215
 - wczytywanie elementów, 218
 - wczytywanie w pętli, 218
 - wyświetlanie, 219
 - zapisywanie, 251
- literał tekstowy, 33
- logika programu, 128

Ł

- ładowanie
 - danych, 292
 - ilustracji, 602
 - kontaktów, 294
 - kontaktów z pliku, 292
 - obiektu, 413
- łączenie
 - instrukcji, 120
 - komórek siatki, 509

M

- maksymalna jednostka transmisji, MTU, 568
- manifest, 13
- mechanizm
 - pack, 501
 - przesłaniania metod, 392
- menu użytkownika, 225
- metoda, 127
 - __init__, 297, 341

- `__str__`, 346, 388
- `add_stock`, 408
- `append`, 215
- `bind`, 520
- `check_version`, 343
- `exit`, 630
- `find`, 566
- `focus_set`, 526
- `format`, 349
- `get_from_editor`, 534
- `get_hours_worked`, 315
- `got_selection`, 542
- `int`, 323
- `issubset`, 425
- `issuperset`, 425
- `join`, 361
- `load_into_editor`, 533
- `lower()`, 126
- `play`, 367
- `read_float`, 443
- `recvfrom`, 557
- `sendto`, 555, 557
- `union`, 424
- `upper()`, 126
- metody
 - `chronione`, 331
 - `inicjujące`, 295, 306
 - `sprawdzania poprawności`, 321
 - `statyczne`, 318, 320
- mnożenie, 97
- Modny ciuch, 374, 545
 - `diagram klas`, 422
 - `dostawa towaru`, 407
 - `implementacja zachowań aplikacji`, 405
 - `interfejs użytkownika`, 417–420
 - `komponent FashionShop`, 410
 - `lista towarów`, 416
 - `menu użytkownika`, 418
 - `obiekt FashionShop`, 413
 - `oddzielne klasy`, 377
 - `projekt danych`, 376, 396
 - `projekt obiektowy`, 376
 - `schemat klas`, 380
 - `sprzedaż towaru`, 409
 - `tworzenie nowego towaru`, 406
 - `wybieranie artykułów magazynowych`, 541
 - `wyszukiwanie towaru`, 415
 - `zapisanie towaru`, 414
 - `zarządzanie nazwą towaru`, 387
 - `zarządzanie wersjami`, 392

- moduł, 201, 460
 - `BTCInput`, 267, 441, 461
 - `pydoc`, 480, 481
 - `socket`, 553, 557
 - `Tkinter`, 517, 522
 - `unittest`, 472
- moduły
 - `importowanie`, 466
 - `tworzenie`, 465
 - `uruchamianie`, 462
- monit, 54
- Monitor czasu, 310
 - `ewolucja projektu klasy`, 337
 - `klasa opisu sesji`, 351
 - `kwota rozliczeń`, 337
 - `metoda get_hours_worked`, 315
 - `metody chronione`, 331
 - `obsługa kwoty do rozliczeń`, 337
 - `sprawdzanie poprawności danych`, 320
 - `sprawdzanie poprawności metod`, 316
 - `wartości`, 318
 - `numerów wersji`, 342
 - `śledzenie sesji`, 350
 - `tworzenie obiektu`, 312
 - `zmiennych klasy`, 317
 - `z kwotą do rozliczeń`, 340
 - `z właściwościami`, 336
 - `zarządzanie wersjami klas`, 340
 - `zgłaszanie wyjątków`, 323, 324
- MTU, Maximum Transmission Unit, 568
- muzyka, 363

N

- `nadklasa`, 436
- `nadpisywanie pliku`, 240
- `zmiennej`, 103
- `narzędzia`, 6
- NAT, Network Address Translation, 559
- nawiasy
 - `klamrowe`, 55, 300
 - `kwadratowe`, 216, 259, 284, 581
 - `okrągłe`, 29, 96, 127
- `nawiązanie połączenia`, 573, 582
- `nazwy`, 76
- `niemutowalny typ danych`, 286
- `niezmiennosc`, 284

O

- obiekt, 306, 372, 484
 - `Canvas`, 518, 520, 521
 - `FashionShop`, 412
 - `Frame`, 528
 - `Listbox`, 537–539
 - `StockItem`, 529, 535, 539
 - `Text`, 527, 528
- obiekty
 - `aktywne`, 308
 - `jako komponenty`, 409
 - `kontaktów`, 281
- obliczanie
 - `średniej`, 236
 - `wyrażeń`, 97
- obrazy, 67
 - `ručhome`, 604
- obsługa
 - `błędów`, 153
 - `dotyczących plików`, 247
 - `w aplikacjach z GUI`, 512
 - `dźwięku`, 623
 - `nieprawidłowych danych`, 147
 - `wielu wyjątków`, 156
 - `wyjątków`, 153, 323, 327
 - `przetwarzania plików`, 248
 - `w pętlach`, 155
 - `zdarzeń`, 510, 524
 - `zadań POST`, 586
- obszar do rysowania, 595
- `ochrona atrybutów danych`, 328, 369, 395
- `odczyt danych`, 246
- `z pliku`, 244, 292
- `odejmowanie`, 34, 97
- `odtwarzacz muzyczny`, 363
- `ograniczenia zmiennych`, 214
- okno
 - `Debug Control`, 204, 206
 - `edycji Untitled`, 47
 - `informacyjne`, 514
 - `zapisywania plików`, 49
- `opcje zapisu`, 54
- `operacje logiczne`, 115
- `operand`, 27
- `operator`, 27
 - `*`, 29
 - `and`, 115, 117
 - `not`, 115
 - `or`, 115

operatory porównania, 112
opis sesji, 351
oprządkowanie obiektów, 402
otwieranie pliku, 47

P

pakiet ShellUI, 465
pakiety, 464, 484
 importowanie modułów, 466
parametry, 176, 297
 jako wartości, 183
 wartości domyślne, 181
pętla, 140, 168
 for, 162, 219
 while, 142
pętle
 gry, 608, 636
 instrukcja
 break, 164
 continue, 164
 licznik, 254
 licznik powtórzeń, 159
 obsługa wyjątków, 155
 przerywanie, 157
 przetwarzanie
 listy, 230
 tabel, 253
 wczytywanie listy, 218
 wyświetlanie listy, 219
pierwszy program, 46
plasterkowanie, 581
pliki
 binarne, 307
 graficzne, 601
 nadpisywanie, 240
 obsługa błędów, 247
 przechowywanie danych, 238
 serwowanie stron internetowych, 579
 zapisywanie kontaktów, 289
płótno, 518
pobieranie
 danych od użytkownika, 606
 Pythona, 7
podklasa, 436
polecenie
 Format/Indent Region, 222
 pip, 65
 Set Breakpoint, 203
polimorfizm, 394
połączenia sieciowe, 561
 z hostem, 578
 z serwerem, 573, 582
pomoc interaktywna, 182
porównywanie
 ciągów znaków, 126
 wartości, 111
 zmiennoprzecinkowych, 114
porty, 552
powłoka, 26
 IDLE, 11
 Python Shell, 60
precyzja, 92
procedura obsługi błędów, 153
procesor danych, 22–25, 51
program, 14
 do analizy sprzedaży, 223
 do rysowania, 523
 Pathfinder, 174
 pip, 65
 pydoc, 478, 483
 serwera WWW, 575
programista, 18
programowanie sterowane testami,
 TDD, 472
projekt
 danych, 396
 układu siatki, 507
projektowanie
 obiektowe, 376, 436
 z wykorzystaniem klas, 421
Proste kontakty, 266
 duplikaty nazwisk, 277
 edycja kontaktów, 278, 287
 funkcja find_contact, 271, 277, 280
 klasa Contact, 275
 klasy, 272
 listy, 269, 282
 ładowanie
 danych, 293, 294
 z pliku, 292
 niezmiennosc, 284
 obiekty kontaktów, 281
 prototyp, 267
 przechowywanie danych, 269, 272
 refaktoryzacja programu, 279
 referencje, 282
 tworzenie aplikacji, 266
 zapisywanie danych, 293, 294
protokół
 TCP, 575, 561
 UDP, 552, 575
prototyp aplikacji zarządzania
 kontaktami, 268

prototypowanie, 20
przechowywanie
 danych, 39, 215, 304
 hierarchia klas, 384
 kontaktowych, 269, 272
 w plikach, 238
 tabel danych, 251
 zmiennych globalnych, 192
przechwytywanie wyjątków, 326
przerywanie pętli, 157
przesłanie, 192
 metod, 388, 392, 437
 zmiennych globalnych, 191
przetwarzanie
 danych, 23, 32
 plików, 248
 tabel, 253
przycisk Step, 207
przypisanie wartości zmiennej, 74
pułapka, 203

R

ramka, 528
refaktoryzacja, 221, 279
referencja, 223, 281–284
 self, 531
referencje
 do funkcji, 440–445
 do klas, 468
 do obiektu, 540
rekurencja, 175
reprezentacja binarna, 39
routing, 559
routowanie pakietów, 558
rozszerzenie pliku, 63
równość liczb rzeczywistych, 113
ruchome obrazy, 605
rysowanie, 518, 523
 linii, 600
 na płótnie, 518, 525
 obrazu, 601
 owali, 526
 tekstu, 630

S

sekwencja ucieczki, 82
selektor, 537, 539
serializatory, 293
serwer, 576
 bazujący na gniazdach, 572

- plików, 582
- WWW, 572, 575, 577
- serwery sieciowe, 570, 591
- serwowanie stron internetowych, 579
- sesja, 350, 351
- siatka, 501, 507
 - łączenie komórek, 509
- sieci komputerowe, 550
- sieć WWW, 562
- składnia programu, 56
- słowniki, 300
 - przechowywanie kontaktów, 303
 - tworzenie, 300
 - zarządzanie, 302
 - zwracanie, 303
- słowo kluczowe
 - break, 159
 - continue, 158, 168
 - elif, 226
 - except, 153
 - pass, 225
 - private, 369
- sortowanie
 - alfabetyczne, 234
 - bąbelkowe, 227
 - listy, 228, 234
- specyfikacja funkcjonalna projektu, FDS, 20
- sprawdzanie
 - kontekstu programu, 463
 - numerów wersji, 342
 - poprawności metod, 316
 - poprawności danych, 149, 320
 - składni, 56
 - wartości, 318
 - występowania wyjątków, 475
- standard XML, 563
- statyczne atrybuty klas, 370
- sterowanie postacią gracza, 617
- stos, 175
- strona internetowa, 562, 589
- struktura programów, 44
- sztuczna inteligencja, AI, 14, 625

Ś

- ścieżka do pliku, 242
- śledzenie sesji, 350
- środowisko
 - IDLE, 10
 - Python Shell, 51
 - Visual Studio Code, 490

T

- tabele, 251
 - podglądu, 255
 - przetwarzanie w pętli, 253
- tablica ogłoszeń, 584, 585
- TCP, Transmission Control Protocol, 561
- TDD, Test Driven Development, 472
- tekst, 32, 35, 79, 526
 - wczytywanie, 84
 - wyświetlanie, 66
 - zmiana koloru, 67
- telefon komórkowy, 23
- testowanie, 253, 470
 - danych, 132
 - klasy StockItemSelector, 543
- testy, 77, 485
 - automatyczne, 471
 - powtarzalne, 470
 - tworzenie, 476
 - udokumentowane, 471
- timer, 61
- translacja adresów sieciowych, NAT, 559
- tworzenie
 - aktywnych obiektów, 308
 - atributów metod, 314
 - danych testowych, 453
 - drukarki, 184
 - dźwięków, 68
 - edytowalnego dokumentu, 529
 - folderu projektu, 492
 - funkcji wielokrotnego użytku, 193
 - funkcji-wypełniaczy, 224
 - gier, 592
 - graficznego interfejsu użytkownika, 504
 - grafiki, 601
 - klasy, 273, 351, 531
 - komponentu FashionShop, 410
 - listy, 215
 - listy referencji, 445
 - menu użytkownika, 225
 - metody inicjującej, 295
 - modułów, 465
 - muzyki, 363
 - obiektu, 312, 412
 - obszaru do rysowania, 595
 - pakietów, 464
 - pliku programu, 493
 - postaci, 609
 - selektora obiektów, 537, 539

- serwera WWW, 572
- słownika, 300
- statycznych metod, 320
- strony internetowej, 589
- testów, 476
- właściwości klasy, 332
- wyrażeń lambda, 447
- zbioru, 424, 427
- zmiennych, 75, 317
- typ danych, 35
 - Boolean, 106, 138
 - float, 98
 - int, 98
- typy niezmiennicze, 286

U

- UDP, User Datagram Protocol, 552
- układ współrzędnych, 597
- UNICODE, 83
- uruchamianie
 - IDLE, 10
 - modułu, 462
 - powłoki, 26
 - programu, 46, 48, 50
 - w środowisku IDLE, 63
 - z pulpitu, 63
 - Pythona, 10
- usługa RSS, 562
- używanie
 - klas, 433
 - zbiorów, 432
 - znaczników, 432

V

- Visual Studio 2017 Community Edition, 499
- Visual Studio Code, 490, 546
 - debugowanie, 494, 496
 - folder projektu, 492
 - instalacja rozszerzeń, 491
 - instalacja środowiska, 490
 - konfigurowanie opcji, 495
 - plik programu, 493

W

- walidacja, 151
- warstwy sieci, 551
- wartości
 - binarne, 32, 40

- logiczne, 106
- wartość None, 277
- warunki, 119
- wcięcia w tekście, 121
- wczytywanie
 - elementów listy, 218
 - liczb, 88
 - tekstu, 84
- wejścia, 23
- wersje Pythona, 5
- wiązanie funkcji, 519
- właściwości, 370
 - klasy, 332
- wprowadzanie
 - liczb, 197
 - tekstu, 193, 526
- wybieranie artykułów magazynowych, 541
- wycinki, 581
- wydajność, 233
- wyjątek, 152, 156
 - AttributeError, 400
 - ValueError, 153
- wyjątki
 - przechwytywanie, 326
 - sprawdzanie, 475
 - zgłaszanie, 324, 327
- wyjścia, 23
- wykonywanie obliczeń, 96
- wykrywanie kolizji, 624
- wypełnienie, 509
- wyrażenia, 27, 48, 97
 - błędne, 28
 - lambda, 446, 449, 484
 - logiczne, 109
- wysyłanie
 - komunikatów sieciowych, 552, 556
 - wiadomości, 557

- wyświetlanie
 - komunikatu, 52
 - listy, 219
 - obrazów, 67, 68
 - okien informacyjnych, 514
 - tekstu, 66
- wywołanie funkcji, 37, 180, 274
 - bibliotecznej, 58
- wzorzec bitowy, 32

X

- XML, extensible Markup Language, 563

Z

- zagnieżdżanie warunków if, 128
- zakończenie działania programu, 64
- zaokrąglenie liczby, 91
- zapisywanie
 - danych, 242
 - do pliku, 239, 241
 - kontaktów, 289, 294
 - listy, 251
 - obiektu, 413
 - plików, 49
 - programu, 50
- zapora firewall, 560
- zarządzanie
 - kontaktami, 266, 268
 - nazwą towaru, 387
 - słownikami, 302
 - wersjami, 344, 392
 - wersjami klas, 340
- zastosowania komputerów, 23
- zbiory, 422, 426, 431
- zdarzenia, 510, 518
 - modułu Tkinter, 522

- zdjęcie, 602
- zegar, 110, 167
- zgłaszanie wyjątków, 323–327
- zintegrowane środowisko
 - programistyczne, IDE, 489
- zmienne, 72
 - globalne, 190, 193
 - klasy, 317
 - liczbowe, 80
 - lokalne, 189
 - nazwy, 76
 - ograniczenia, 214
 - przypisanie wartości, 74
 - tekstowe, 80
 - tworzenie, 75
 - typu Boolean, 106
 - zamiana miejscami, 229
 - zmiennoprzecinkowe, 91, 103
- znaczniki, 426, 429
- znajdowanie największej wartości, 235
- znak
 - #, 62
 - *, 460
 - apostrofu, 81
 - cudzysłowu, 81
 - lewego ukośnika, 82, 214, 242
 - równości, 75
 - ucieczki, 82
 - ukośnika, 94, 242
 - zachęty > > >, 47

Ż

- żądanie
 - GET, 574
 - POST, 586–588

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Wszechstronny, wydajny, elastyczny. Python — wybór idealny!

Python jest znakomitym językiem do tworzenia wydajnego kodu. Nadaje się do różnych, również bardzo nietypowych zastosowań. Samo programowanie natomiast, choć jest w nim coś magicznego, stanowi umiejętność, którą każdy może opanować pod warunkiem odrobiny zaangażowania. Naturalnie, nauka kodowania nie zawsze przebiega bezproblemowo. Trzeba zrozumieć sposób działania komputera i nauczyć się nieco inaczej myśleć o rozwiązywaniu problemów. Napisanie dobrze działającego programu jest jednak niezwykle satysfakcjonującym doświadczeniem, a programowanie samo w sobie jest jedną z najbardziej kreatywnych umiejętności.

Ta książka jest przeznaczona dla osób, które nie mają doświadczenia w programowaniu. Została pomyślana jako podręcznik, który maksymalnie ułatwia uczenie się skutecznego kodowania. Najpierw omówiono niskopoziomowe instrukcje programowania, aby stopniowo przejść do przedstawienia i analizy profesjonalnych konstrukcji programistycznych. Książka jest przyjazna w odbiorze, a przy tym pełna innowacji, takich jak choćby opis korzystania z wbudowanych gadżetów czy projekty „zrób to sam”. Dzięki temu Czytelnik bardzo szybko odkryje, że programowanie jest świetną, ekscytującą i porywającą zabawą!

W tej książce:

- wprowadzenie do Pythona i przygotowanie środowiska do pracy
- podstawowe konstrukcje kodu
- projektowanie konstrukcji bardziej złożonych aplikacji
- tworzenie dokumentacji aplikacji w Pythonie
- korzystanie z różnych bibliotek Pythona

Rob Miles przez ponad 30 lat wykładał programowanie na Uniwersytecie Hull w Wielkiej Brytanii. Został uhonorowany tytułem Microsoft MVP. Gdyby miał choć trochę wolnego czasu, spędziłby go na kodowaniu. Uwielbia tworzyć programy, uruchamiać je i śledzić ich działanie. Uważa, że programowanie to budowanie przyszłości. Jego pasją są kodowanie (co chyba naturalne), tworzenie nowych rzeczy oraz świetne dowcipy.

Helion 	<i>Sprawdź nasze szkolenia!</i>	KOD KORZYŚCI Sięgnij po więcej! ▶	
 helion.pl			
 HELION SA ul. Kościuszki 1c 44-100 Gliwice tel.: 32 230 98 63 helion@helion.pl	AKADEMIA IT & BUSINESS WWW.SZKOLENIA.HELION.PL	ISBN 978-83-283-4654-3	
INFORMATYKA W NAJLEPSZYM WYDANIU		9 788328 346543 Cena: 89,00 zł	

Microsoft Press